



Рисале-и Нур жыйнагынан

Оорудууларга кат

Бедиүззаман
Саид Нурси

УДК 29

ББК 86.38

О 70

Кыргызчага которгон: Какишев Кенжебек

Корректор: Токторова Минавар

Hastalar Risalesi
(Kırgızca Tercümesi)

О 70 Оорулууларга кат.—Б.:2011.-90 б.

ISBN 978-9967-419-68-1

О 0403000000-11

УДК 29

ББК 86.38

ISBN 978-9967-419-68-1 ©Avrasyapress 2011



№ 48 «03» 09 : 2010.

Кыргызстан мусулмандарынын дин башкармасынын Ислам аалымы Саид Нурсиге таандык болгон «Рисале-и Нур» чыгармасы жыйнагына корутундусу.

«Рисале-и Нур» китептери Касиеттүү Куран аяттарынын түшүндүрмөлөрү, ыйман маселесинде акылга сыярлык логикалуу ойтолгоолор, ар кандай мисалдарды келтирүү менен Аллах Таалага болгон ишеничин бекемдеген жазуулар жазылган. «Рисале-и Нур» китептери 14 томдон турат.

Жалпысынан, Бедиүззаман Саид Нурсинин «Рисале-и Нур» чыгармасы жыйнагы «Ахли сүннөт валь жамаат» акыйдасына ылайык келет жана Кыргызстан мусулмандары үчүн окутулууга жактырылат.

Кыргызстан мусулмандарынын
Азрети муфтийи



2010/09/09

Чубак ажы Жалилов

Кириш сөз

Аллахка чексиз шүгүрлөр болсун, Улуу Алла Таала динсиздикти түп тамыры менен жок кылган Курандын тафсири болгон Рисале-и Нур жыйнагынын түп нускасынын бир бөлүмүн кыргыз тилине которууну насип кылып олтурат. Биз муну менен аябай бактылуу-буз. Курандын тафсири болгон Рисале-и Нур жыйнагынын түп нускасынын бир бөлүмүн которуу жумушунун оор милдетин моюнга алуу менен кечирим суроо иретинде окурмандардын көңүлүн төмөнкүлөргө бурмакчыбыз:

Бул китепти которууда анын түп нускасындагы таттуулукту, кооздукту жана таасирдүүлүктү толук чагылдырып бере албадык. Тил байлыгыбыз да, чечендик деңгээлибиз да чектелүү болгондуктан, түп нускасындагы көркөмдүктү толугу менен ачып бере албадык. Бирок ошентсе да, чыгарманын мазмунун толук сактоо аракети жасалды. Айрым сөздөрдү которуу кыйын болгондуктан, алардын түз мааниси гана берилди. Ошондуктан кээ бир сөздөр же сүйлөмдөр түшүнүксүз болсо кечирим сурайбыз.

Жыйырма бешинчи жарык

(Жыйырма беш дабадан турат)

Оорулуу адамдарга эм шыпаа, көңүлдөрүн көтөрүп жубатуу, аларга бир руханий рецепт жана оорулуунун абалын сурап, айыгып кетүүсүнө тилектештик катарында жазылган.

Эскертүү менен бирге кечирим суроо

Бул руханий рецепт, бардык жазганда-рыбыздан да жогору, катуу тездик менен жазылды*. Көңүл бөлүп текшерүүгө да убакыт таба албадык. Бир гана жолу көз жүгүртүп чыктык эле, жазылганда кандай тез болсо ал дагы өтө ылдам болду. Демек, алгачкы жолу кандай жазылса, так ошондой иретсиз кала берди.

Жүрөгүмө табигый бир сүрөттө айтылган аянды кооздоп түздөйбүз деп жатып аны бу-зуп албайлы деген ниет менен кайрадан түзө- түүнү эп көрбөдүк. Окугандар, өзгөчө оору- луулар кээ бир жагымсыз сөздөрдөн, же бол- босо оор

*Бул китеп төрт жарым сааттын ичинде жазылып бүттү.

«Ооба, ырас» «Ооба, ырас» «Ооба, ырас» «Ооба, ырас»

Рүштү

Рефет

Хүсрев

Саид

сөздөрдөн, татаал маанилерден кый-налып таарынышпасын, мага да дуба кы-лышсын.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ
رَاجِعُونَ * وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِي * وَإِذَا
مَرَضْتُ فَهُوَ يَشفِينِي

Ушул жарыкта бүткүл адамзаттын ондон бир бөлүгүн түзгөн түйшүктөргө жана ооруга чалдыккандарга чыныгы көңүл жубатуу, пайдалуу дары боло турган Жыйырма беш даба-ны кеңири түрдө баяндайбыз.

БИРИНЧИ ДАБА

Мына, оорусуна чара таппаган оорулуу!

Убайым тартпа. Сабыр кыл. **Сенин ооруң сен үчүн дарт эмес, балким, бир түрдүү дарман болот.** Анткени, өмүр – сен үчүн берилген бир байлык, ал өтүп баратат. Эгерде ал түшүмүн бербесе колдон чыгат. Андан дагы ырахат менен, кайдыгерчилик менен болсо да өтө тез өтөт. Ал эми оору болсо, сенин ошол байлыгыңды же өмүрүңдү көптөгөн пайдалар менен жемиштүү кылат. Андан дагы өмүрдүн тез өтүп кетишине жол бербестен, бекем тутуп,

түшүмдөрүн бербей таштап кетпеш үчүн узар-
тат.

Мына, өмүрүндүн оору аркылуу узун бо-
лушуна ишарат кылган, “Кыйынчылык учуру
өтө узун, жыргалчылык учуру өтө кыска” де-
ген эл оозунда айтылып жүргөн дастан бар.

ЭКИНЧИ ДАБА

Мына, сабыры жок оорулуу, сабыр кыл!

**Эч күмөнсүз шүгүр кыл. Сендеги бул оо-
ру өмүрүндүн ар бир мүнөтүн бир саат иба-
датка айландырышы мүмкүн. Анткени, иба-
дат эки бөлүктөн турат.**

Биринчи бөлүгү намаз, дуба сыяктуу бизге
белгилүү болгон ибадаттар.

Экинчи бөлүгү болсо, оору, кыйынчылык-
тар аркылуу инсандын алсыздыгын, күчсүздү-
гүн сездирген ибадаттар. Бул ибадаттар аркы-
луу Ырайымдуу Жаратуучусуна жалбаруу ме-
нен калыс, риясыз (мактаныч) руханий ибадат-
ка татыктуу болот.

Ооба, оору менен өткөн өмүр мүнөттөрү,
ыймандуу адам үчүн жаратуучусунан арыздан-
баш шарты менен ибадат катары эсептелген-
диги тууралуу сахих риваят (туура кабарлар)
бар. Атүгүл, айрым сабыр жана шүгүр кылган

оорулуулардын бир мүнөттүк оорусу бир саат ибадат катары эсептелгендигине жана да айрым оорунун сырын түшүнгөн оорулуулардын бир мүнөттүк оорусунун бир күндүк ибадат катарына өтүүсү так далил жана эч шек күмөнсүз маалыматтар менен бекемделген.

Мына, сенин бир мүнөттүк өмүрүңдү миң мүнөткө айландырып, сага узун өмүрдү утуп берген оорудан арызданыш эмес, тескерисинче, шүгүр кыл.

ҮЧҮНЧҮ ДАБА

Мына, чыдамсыз оорулуу!

Инсан бул дүйнөгө жыргап жашаш үчүн жана ойноп күлүш үчүн келбегендигине, үзгүлтүктүз келгендердин кайра кетүүсү, жаштардын картайышы жана ар дайым жашоосунун бүтүүсү жана ажырашуу менен убаракерчиликте болуусу күбө. Инсан жашоо ээлеринин ичинен эң жогоркусу, материалдык жана руханий курал-жарактар менен эң көп камсыз кылынган. Эч күмөнсүз жашоо ээлеринин ичинде султаны болуп саналган абалда башынан өткөргөн жыргалчылыктары жана алдында келе турган балээлерди ойлоо менен жаныбарларга салыштырмалуу эң жөнөкөй, бирок кай-

гылуу, машакаттуу жашоону башынан өткөрүп жатат.

Демек, адам бул дүйнөгө бир гана жакшы жашаш үчүн же болбосо ырахат менен көңүл ачып өмүр өткөрүш үчүн келген эмес. Эч күмөнсүз **колуна улуу бир байлык берилген инсан бул жашоодо соода кылуу менен түбөлүктүү бир жашоонун бактылуулугуна аракет кылыш үчүн келген.** Анын колуна берилген байлык дагы – анын өмүрү.

Эгер оору болбосо ден-соолук жана саламаттык инсанга кайдыгерликти берип, дүйнөнү жакшы көрсөтүү менен акыретти унуттурат. Мүрзөнү жана өлүмдү эсине салышты каалабайт, ошону менен бирге өмүр байлыгын напсине туткун болуп бош жерге сарптайт.

Ал эми оору болсо, тез арада инсандын көзүн ачтырып, “Сен өлбөй калбайсың, эркин эмессиң, бир милдетиң бар, менменсинүүнү ташта, сени жаратканды ойлон, мүрзөгө кете турганыңды бил, азыртан даярдан” деп денесине айтат.

Мына, оору – бул көз караштан эч бир алдабай турган насыйкатчы жана эскертүүчү бир жол башчы. Демек, ал оорудан арыздануу эмес, тескерисинче, бул жагынан ага шүгүр кылуу

керек. Эгер өтө эле оор келип баратса, сабырдуулукту суроо керек.

ТӨРТҮНЧҮ ДАБА

Мына, арыздануучу оорулуу!

Сенин милдетиң – арызданыш эмес, кайра шүгүр жана сабыр кылыш. Анткени, сенин денең жана мүчөлөрүң сенин мүлкүң эмес. Сен аларды жасаган эмессиң, башка иш жайлардан сатып алган эмессиң, демек, башкасынын мүлкү, а мүлктүн ээси болсо өзүнүн мүлкүн каалагандай башкара алат.

Мисалы, жыйырма алтынчы сөздө айтылгандай өтө бай, өтө чебер бир уста көркөм санатын, баалуу байлыгын көрсөтүү үчүн бечара бир кедей адамга бычмачылык милдетин аткартыш максаты менен жана бир акы берүү менен бир сааттын ичинде өтө кооздолгон жана өтө кооз тигилген бир чепкенди ошол жакыр адамга кийгизет. Таң калыштуу көркөм санаттарынын түрлөрүн көргөзүү үчүн кесет, өзгөртөт, узартат, кыскартат, ал кедей адамдын үстүндөгү көркөм санаттарын түрдүү абалдарга салат.

Кызык, акысы берилгенден кийин ал кедей адам ошол көркөм чеберчиге “Мага кыйынчылык берип жатасың, мени сулуу көрсөт-

көн бул көйнөктү кесип кыскартуу менен сулуулугумду бузуп жатасың”- деп айтууга акысы барбы? “Ырайымсыздык, ынсапсыздык кылып жатасың”- деп айта алабы?

Мына, ушул өйдөдөгү айтылган мисал сыяктуу Сании Зүлжелал (көркөм санат ээси болгон Айбаттуу Аллахтын ысмы) сага, “оорулуу адамга”, **көз, кулак, акыл, жүрөк сыяктуу нурдуу сезимдер менен кооздоп, кийдирген дене көйнөгүн өзүнүн сулуу ысымдарынын чеберчилигин көрсөтүү үчүн көптөгөн убаракерчиликтер менен айландырып, көптөгөн абалдар менен сени өзгөртөт. Ач калганында анын Реззак (бардык макулуктардын ырыскысын берген, муктаждыктарын камсыз кылган Аллахтын ысмы) ысмын тааныгандыгың сыяктуу Шафи (шыпаа берүүчү) ысмын дагы ооруган учурда бил. Кайгылар, кыйынчылыктар Жаратуучунун Ысымдарынын өкүмдөрүн көрсөткөндүктөн, аларда акылмандуулуктан чыккан нурлар жана рахматтан чыккан шоолалар жана ошол жарыктар ичинде көптөгөн сулуулуктарды тапса болот. Эгер ортодогу көшөгө же тосук ачылса, сен корккон жана жийиркенген оору көшөгөсүнүн аркасында сүйүктүү, жакшынакай маанилерди табасың.**

БЕШИНЧИ ДАБА

Мына, илдетке чалдыккан оорулуу!

Ушул заманда **оору айрым адамдарга Аллахтын бир сыйлыгы, Рахмандын бир белеги** экендигине көптөгөн тажрыйбалар менен жыйынтыкка келдим.

Ушул сегиз, тогуз жыл бою, мен буга татыксыз болгон абалымда, айрым жаштар оорусунун себебинен дуба үчүн мени менен көрүшүштү. Көңүл буруп карасам, кайсы оорулуу жашты байкап көрсөм, башка жаштарга салыштырмалуу акыретин ойлоо менен жаштыктын мастыгы анда жок. Кайдыгерлик ичиндеги айбандык сезимдерден бир топ өздөрүн куткарып калышты. Мен дагы карап көрсөм, алардын чыдай ала турган оорулары бир Аллахтын сыйлыгы болгондугун эскерттим.

Бир тууганым, сенин бул ооруңа мен каршы эмесмин. Сенин ооруң үчүн сага каршы бир мээримдүүлүк көрсөтүп, дуба кылып жан ачыбаймын. Оору сени толук ойгондурганга чейин сабырдуулук менен аракет кыл жана дагы оору өзүнүн милдетин толук бүтүрүп кеткенден кийин, Ырайымдуу Жаратуучу Иншаллах (Кудай кааласа, буюрса) сага шыпаа берет.

Жана дагы мындай деп айтат элем: “Сен сыяктуу бир бөлүк жаштар сак-саламаттуулук балээси менен кайдыгерликке түшүп, намазды таштап, мүрзөнү ойлонбостон, Аллахты унутуп, бир сааттык дүйнөлүк жашоонун сырткы жыргалчылыгы менен чексиз бир түбөлүктүү жашоосун талкалап, кыйратып, мүмкүн бузуп да алат. Сен оорунун көзү менен сөзсүз түрдө бара турган бир жайың болгон мүрзөңдү жана дагы анын аркасында акыреттик жашоонду көрөсүң. Демек, **сен үчүн оору бир ден-соолук болгон болсо, бир бөлүк түгөйлөрүң үчүн ден-соолук бир оору.**”

АЛТЫНЧЫ ДАБА

Мына, оорусунан арызданган оорулуу!

Сенден сурап жатам: “Өткөн өмүрүңдү ойлон жана ошол өмүрүңдү көңүл шаттыкта өткөн күндөрүңдү балээ жана кайгы менен өткөн убактарыңды эске сал”. Баары бир же **“Ох, Алхамдулиллах шүгүр”** же болбосо **“Аттиң, колдон чыгарып пайдалана албай калдык”**- деп айтасың.

Эми буга көңүл бур, сага **“Ох, Алхамдулиллах шүгүр”**- деп айттырган сенин башыңдан өткөргөн кайгылар, кыйынчылыктарды ойлонуу, бир руханий жыргалчылыкты жарып

өтүү менен сенин жүрөгүң андан шүгүр кылат. Анткени, кайгынын кетүүсүнүн өзү да бир жыргалчылык. Ошол кайгылар, кыйынчылыктардын кетүүсү менен рухка жыргалчылыкты мурас катары калтырып, кыйынчылыктарды жарып өтсө, рухтан бир жыргалчылык агып, шүгүрлөр тамчылайт.

Сага “**Аттиң**” жана өкүнүчтү айттырган, мурунку учурундагы өткөргөн жыргалдуу жана көңүл шаттуу күндөрүң; алар кетүүсү менен сенин рухуңда үзгүлтүксүз бир кайгыны мурас калтырып, качан аларды эсиңе салсаң, ошол кайгылар кайрадан тешилүү менен аттиң жана өкүнүчтөрдү агызат.

Албетте, бир күндүк шарияттан тышкаркы бир жыргалчылык айрым учурда бир жылдык кайгыны тарттырат. Ал эми убактылуу бир күндүк оорудан келген кайгы көптөгөн руханий, сооптуу жыргалчылыкты берүү менен бирге, ал оорудан кутулуу менен бир жыргалчылыкты берет. Сенин башыңдагы азыркы убактылуу оорунун натыйжасын жана ички маанисиндеги соопту ойлон, “**бул дагы өтүп кетээр**” де, арыздануунун ордуна шүгүр кыл.

АЛТЫНЧЫ ДАБА*

Мына, дүйнө жыргалчылыгын ойлонуп оорудан азап тарткан бир тууганым!

Бул дүйнө эгер туруктуу болгондо жана жолубузда өлүм болбогондо, ажырашуу, коштошуу бороон-чапкындары бизди эзбегенде жана кыйынчылыктуу, оор келечекте руханий кыш мезгилдери болбогондо, мен да сени менен бирге сенин абалыңа боор ачийт элем. Бирок, бул дүйнө бизди жалынып жалбарганыбызды укпастан, бизди тышка кубалап чыга электе, биз бул оорулардын эскертүүсү менен азыртан ага ашык болуштан өзүбүздү кайтаралы. Ал бизди таштабастан мурда биз аны жүрөк менен таштоого аракет кылалы.

Ооба, оору бул маанилерди бизге мындайча эскертет: **“Сенин денең таштан же темирден эмес, тескерисинче, ар дайым айрылып жыртылууга ылайыкташтырылган материалдардан куралган”.** Менменсинүүнү ташта, алсыздыгыңды ойлон, кожоюнунду тааны, милдетинди бил, бул жашоого эмне үчүн

*Табигый түрдө бул лема (жарык) кайталангандыктан, алтынчы мартабада эки даба жазылды. Табигыйлыгына кийлигишпөө үчүн кандай жазылса, ошондой калтырдык, мүмкүн бир сыры бар деп өзгөртпөдүк.

келгендигинди үйрөн деп жүрөгүндүн кулагына жашыруун эскертип жатат.

Албетте, дүйнөнүн жыргалчылыгы, көңүл токтугу уланбайт; айрыкча шариятка ылайыктуу түрдө өтпөсө, анда уланбастан ары кайгылуу, ары күнөөлүү өтөт. Демек, ошол жыргалдарды колдон чыгарып жибергенинден ооруну себеп кылып ыйлаба, тескерисинче, оорудагы руханий ибадат жана акыреттик сооп тарабын ойлон, ырахат алууга аракет кыл.

ЖЕТИНЧИ ДАБА

Мына, ден-соолугунун тынчтыгын колдон чыгарган оорулуу!

Сенин ооруң ден-соолуктагы Аллахтын берген ырыскыларынын жыргалчылыгын качырбастан, тескерисинче, таттуу кылып арттырат. Анткени, бир нерсе уланып турса таасирин жоготот. Дагы да акыйкат жолундагылар биргелешүү менен, **إِنَّمَا الْأَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِأَضْدَادِهَا**

“Ар нерсе карама-каршысы менен билинет”- деп айтышкан.

Мисалы, караңгы болбосо, жарык билинбейт, жыргалсыз калат.

Суук болбосо, ысыктын таасири билинбей ырахатсыз калат.

Ачкачылык болбосо, тамак ырахат бербейт.

Чаңкоо болбосо, суу ичүүнүн ырахаты кайда?

Илдет болбосо, саламаттуулуктун жыргалчылыгы кайда?

Дарт болбосо, ден-соолуктун жыргалчылыгы кайда?

Албетте, **Фатыры-Хаким** (окшошу болбогон нерселерди жараткан Аллах) адамга ар түрдүү белек-бечкектерин сездирүү үчүн жана түрдүү ырыскыларын таттырып жана инсанды ар дайым шүтүргө багыттап жаткандыгын, ушул ааламда түрдүү-түрдүү чексиз ырыскылардын түрлөрүн татып, тааный турган даражада өтө көп куралдар менен куралдандырышы көрсөтүп жатат. Албетте, ден-соолукту, саламаттуулукту берген сыяктуу ооруларды, илдеттерди, дарттарды да берет.

Эми сенден сурап жатам: “Бул оору сенин башыңда, колуңда же ашказаныңда болбогондо сен башыңдын, колуңдун, ашказаныңдын соо кезиндеги жыргалчылыктуу, ырахаттуу

учурун сезбестен Аллахтын ырыскыларын сезип шүгүр кылаар белең?”

Албетте, шүгүр мындай турсун, мүмкүн ойлонбойт да болчусун, эч кабарсыз, ошол ден-соолугунду кайдыгерликте же болбосо бузукулукта сарптайт элең.

СЕГИЗИНЧИ ДАБА

Мына, акыретин ойлонгон оорулуу!

Оору самын сыяктуу күнөөлөрдүн кирлерин жууп тазалайт. Оорулар, күнөөлөрдүн кечирилишине себеп болгондугуна **сахих хадистер** (пайгамбарыбыздан (С.А.В.) түздөн-түз келген кабарлар) менен бекемделген. **“Дагы да мөмөсү жетилип турган даракты силк-кенде кандай мөмөлөрү жерге түшсө, ошон-дой эле ыймандуу бир оорулуунун титиреп калчылдашы да күнөөлөрүн төгөт”** деп хадисте айтылган.

Ал эми күнөөлөр болсо, түбөлүктүү жашоодо айыкпас оорулар болгондой эле, бул дүйнөлүк жашоодо дагы, жүрөк, акыл-эс, рух үчүн руханий оорулар. Эгер сен сабыр кылып арызданбасаң, ушул убактылуу ооруң менен бирге арылбас көптөгөн оорулардан кутуласың.

Эгерде күнөөлөрдү ойлонбостон, акыретти билбесең же Аллахты тааныбасаң, сенде андан миллион эсе бул кичинекей оорудан дагы чоң коркунучтуу бир ооруң бар. Мына ошондон болгон күчүң менен жардам сурап тынчсыздан.

Анткени, бул дүйнөнүн бардык жаратылган нерселери менен жүрөгүң, рухуң жана напсиң байланышта. Үзгүлтүксүз коштошуу, ажырашуу менен ошол байланыштар кесилип, сенде көптөгөн жаралардын эшигин ачат. Айрыкча акыретти билбегендигинден өлүмдү түбөлүктүү жок болуу деп кыялдангандыгыңдан адатта, ошол жумшак төшөгүңдүн ичинде дүйнөчөлүк оорулуу бир денең бар. Мына, эң оболу, чексиз жаралуу жана оорулуу бул чоң руханий денеңдин чексиз ооруларына эң керектүү шыпаа берүүчү эм болгон **ыйман дарысын издөө жана ишениминди түзөө керек.** Ошол дарыны табууда эң кыска жол – бул материалдык ооруң жырткан кайдыгерлик көшөгөсүнүн (тосмосунун) аркасында сага көрсөткөн алсыздыгын жана күчсүздүгүңдүн терезеси менен бир **Кадири-Зүлжелалдын** (айбаттуу, күч ээси болгон Аллахтын) кудуретин жана Рахматын таанып билүү.

Ооба, Аллахты тааныбагандын башында дүйнөчөлүк бир балээси бар, ал эми Аллахты тааныгандын дүйнөсү толтура нур менен руханий кубанычтарга толгон. Инсан даражасына карата ыймандын күчү менен муну сезе алат. Бул ыймандан келген **руханий** кубаныч, шыпаа жана ырахат астында кичинекей материалдык оорулардын убайымы эрип эзилип кетет.

ТОГУЗУНЧУ ДАБА

Мына, жаратуучусун тааныган оорулуу!

Оорулардагы коркуу жана кайгы оорулуунун айрым учурда өлүмгө себеп болгондугунан келип чыгат. Өлүм, кайдыгерлердин көзкарашы боюнча же болбосо сыртынан коркунучтуу болгондугунан, ага себеп болгон оору дагы инсанды коркутуп, тынчсыздандырат.

Оболу, ажал тагдырга байланыштуу жана эч өзгөрбөй тургандыгын бил жана эч күмөнсүз ишен. Анткени, өтө оор акыбалдагы оорулуулардын башында ыйлап жана ден-соолукта болгондор алардын ордунда өлүп, ал эми оор акыбалдагы оорулуулар шыпаа таап жашап кетишкен.

Экинчиден, өлүм сыртынан көрүнгөндөгүдөй коркунучтуу эмес. Ыймандуулар үчүн

өлүм жашоо милдетинин кыйынчылыктарынан боштондукка чыгуу жана да бул сыноо дүйнө майданында таалим жана таалимат болгон кулчулуктан эркиндикке чыгуу жана тиги ааламга кеткен токсон тогуз пайыз жакындарына жана сүйүктүүлөрүнө жолугуу үчүн бир себеп жана да чыныгы Ата-Мекенине жана түбөлүктүү бактылуулук жайына кирүүгө бир ортомчу жана дүйнө зынданынан жаннаттын жашыл бакчаларына чакырык. Ырайымдуу Жаратуучусунун жоомарттыгынан өзүнүн кызматына ылайыктуу бир акы алуу үчүн кезекке туруу экендиги жөнүндө көптөгөн рисалелерде өтө катуу, эч күмөнсүз Курани-Хакимдин (Акылмандуу болгон Курандын) берген нуру менен далилдегенбиз. Албетте, өлүмдүн чыныгы ички маңызы акыйкат тарабынан көрүнүшү ушундайча; ооруга коркунучтуу деп кароо эмес, тескерисинче, рахматтын жана бактылуулуктун бир кириш жайы деген назар менен кароо керек.

Аллахтын сүйүүсүнө татыктуу болгон айрым олуялардын бир бөлүгүнүн өлүмдөн коркуулары, өлүмдүн коркунучтуу болгондугунан эмес, кайра дагы көбүрөөк сооп утуп алайын деп жашоо милдетинин уланышын суранышкан.

Ооба, өлүм – ыймандуулар үчүн ырайымдуулук эшиги, ал эми адашкандар үчүн түбөлүктүү караңгылык чункуру.

ОНУНЧУ ДАБА

Мына, керексиз эле убайым тарткан оорулуу!

Сен оорунун оордугунан убайым тартып жатасың. Ошол сенин убайымың сенин ооруңду дагы оорлоштурат. Ооруңдун жеңилдешин кааласаң, убайым тартпоого аракет кыл. Тактап айтканда, оорунун пайдаларын, сообун жана тез өтө тургандыгын ойлон, убайымды ташта, оорунун тамырын кес.

Ооба, убайым ооруну күчөтөт. Материалдык оорунун астында убайым тартуу жүрөктө руханий бир ооруну пайда кылат; материалдык оору дагы ага таянып улана берет. Эгер моюн сунуу, ыраазычылык менен, оорунун акылмандуулугун ойлонуу менен ошол сарсанаа кетсе, анда материалдык оорунун бир тамыры кесилип, жеңилдеп, акырындан кетет. Айрыкча кайгылануу менен бир бөлүк материалдык оору айрым учурда убайым тартуу менен он эсе чоңоёт. Убайымды кесип таштоо менен ошол оорунун ондон тогузу кетет.

Эми болсо убайым ооруну арттырган сыяктуу эле Аллахтын акылмандуулугун айыптоо жана Аллахтын ырайымдуулугун сындоо жана ырайымдуу жаратуучудан арыздануу түрүндө болгондуктан айыгуунун ордуна жазасын тартып, оорусун күчөтүп алат.

Ооба, шүгүр ырыскыны көбөйткөн сыяктуу, арыздануу дагы ооруну, кыйынчылыкты көбөйтөт.

Убайымдын өзү дагы – бир оору. Анын бирден-бир дарысы оорунун акылмандуулук менен берилишин бил. Албетте, акылмандуулугун жана пайдасын билип алдың, ошол дарыны убайымга сүрт дагы кутул. “Ах” дегендин ордуна “Ох” де, өкүнүчтүн ордуна “Алхамдулиллаахи а’ла кулли хал” (ушул турган абалыма Аллага шүгүрлөр болсун) - деп айт.

ОН БИРИНЧИ ДАБА

Мына сабыры жок оорулуу бир тууган!

Оору учурдагы бир кайгыны сага берүү менен бирге, мурунку оорундан бүгүнкү күнгө чейинки ошол оорундун кетүүсү менен руханий жыргалчылыкты жана сообундагы руханий ырахатты берип жатат. Бүгүнкү күндөн же болбосо ушул сааттан баштап оору жок, албетте, жок нерседен кайгы да жок. Кайгылануу

болбосо, убайым да болбойт. Албетте, сен жаңылыш бир көрүнүштө убайым тарткандыгыңдан сабырың түгөнүп жатат. Анткени, азыркы учурдан баштап мурунку бардык оору менен өткөргөн убакыттарыңдын сырткы кыйынчылыктарынын кетүүсү менен бирге, кайгысы да кетүүсү менен өзүндөгү соопту жана ырахатты калтырды. Сага пайда жана кубаныч бериш керек эле, сен ал пайдаларды ойлонбостон кайгыланып сабырсыздык кылсаң, албетте, бул акылсыздык. Алдыдагы күндөр дагы келе элек. Ал күндөрдү азыртан ойлонуп, келе элек күндөргө, келе элек ооруларга кайгыланып, азап тартып, таасирденүү, сабырсыздык көрсөтүү менен үч эсе жок нерсеге бир түс бериш акылсыздык эмей эмне?

Албетте, ушул сааттан баштап мурунку оору менен өткөргөн учурларың кубаныч берип жатат жана да бул сааттан кийинки учур да келе элек, оору да келе элек, кайгысы да келе элек. **Сен Алла Тааланын сага берген бардык сабыр күчүн оңго-солго сарптабастан, ушул учурдагы кайгыга каршы топтоп “Йа Сабыр” деп, ошонун күчүнө таян.**

ОН ЭКИНЧИ ДАБА

Мына оорунун айынан кулчулук милдетин аткара албай жана да дуба кылуудан кур калган, азап тарткан оорулуу!

Билгин, хадисте айтылгандай “Такыба момун, оору аркылуу мурун аткара албаган туруктуу дубаларынын сообун ооруган учурунда утуп алат”. Колунан келишинче, мүмкүн болушунча парздарын толуктай алган оорулуу, сабырдуулук жана тобокел кылуу менен парздарын аткарса, анда ыклас менен өткөргөн оору ошол оорулуу кездеги айрым сүннөттөрдүн ордун толуктап берет.

Жана да оору инсандын алсыздыгын, күчсүздүгүн сездирет. Алсыздык жана күчсүздүк тили менен ал-абалы жана кыймыл-аракети менен дуба кылдырат. Алла Таала инсанга ар дайым өзүнүн алдында жалынып жалбарып дуба кылып туруу үчүн чексиз бир алсыздык жана күчсүздүк берген.

قُلْ مَا يَعْزُبُ عَنْكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ же болбосо “Дубаңар болбосо эмне артыкчылыгыңар бар”. Бул аяттын сыры менен инсандын жаратылышынын акылмандуулугунун жана баалуулугунун себебин көрсөткөн. Чын жүрөктөн кылган дубасы же жалбаруусу оору аркылуу болуп

жаткандыктан, бул жагынан алганда арыздануу эмес, кайра Аллага шүгүр кылуу керек. Же болбосо дубанын ачып берген булагын айыгып кеткен учурда да жаап койбоо керек.

ОН ҮЧҮНЧҮ ДАБА

Мына оорусунан арызданган чарасыз инсан!

Оору – айрымдарга маанилүү бир казына же Аллахтын өтө баалуу бир белеги. Ар бир оорулуу өзүнүн оорусун ошол жагынан карап элестетсе болот.

Албетте, ажалдын келе турган убагы белгилүү эмес. Алла Таала инсанды чексиз үмүтсүздүгүнөн жана чексиз кайдыгерлигинен куткаруу үчүн коркуу жана үмүт кылуу ортосунда жана да дүйнө менен акыретин сактоо үчүн акылмандуулугу менен ажалды жашырган. Албетте, ар убакыт ажал келиши мүмкүн; эгер ажал инсанга кайдыгерлик учурунда келсе, анда түбөлүктүү жашоосуна көп зыян бериши мүмкүн. Ал эми оору болсо, кайдыгерликти жок кылып, акыретти ойлондуруп, өлүмдү эстетип, ага жараша даярданууга түрткү берет. Айрым учурда, жыйырма жылда жете ала албаган мартабаны жыйырма күндө колго киргизе ала турган ушундай бир утушка ээ болот.

Бул акыйкатка байланыштуу досторубуздан (Аллахтын аларга рахматы болсун) бири Иламалык Сабри, экинчиси Ислам айылынан вазирзаада Мустафа деген эки жаш бар эле. Бул эки жаш окуучулардын ичинде кат тааны- баган абалда чын жүрөктөн ыйман кызма- тына кылган аракеттерин жана алдыңкы сапта болгондоруна таң калчу элем. Акылмандуулугун түшүнө алчу эмесмин. Экөөндө тең өтө оор бир оору бар экендигин өлгөндөн кийин билип, акылмандуулугун түшүндүм. Ошол оорунун жол баштоосу менен башка кайдыгер жана парздарды таштаган жаштарга караганда, бул эки жаш өтө маанилүү такыбалыкта жана эң баалуу акыретке ылайыктуу кызматта болушту. Иншааллах, эки жыл бою кыйынчылык менен өткөргөн оорулары түбөлүктүү жашоонун миллиондогон жылдык бактылуулугуна себеп болду. Мен алардын ден-соолукта болуусу үчүн кылган дубаларымды эми түшүндүм. Дүйнөлүк жыргалчылыгын ойлоп, дуба кылгандыгымдан, аларга карата тескери дуба кылыптырмын. Иншааллах, менин дубам акыреттик саламаттуулугу үчүн кабыл болуптур.

Мына, бул эки жаш менин ишенимим боюнча такыба болуу менен он жылда жетиле турган даражага ээ болушту. Эгерде экөө тең

башка жаштар сыяктуу ден-соолугуна жана жаштыгына таянып кайдыгерликке жана бузукчулукка өздөрүн таштаганда өлүм да алардын күнөөлөрүнүн ичинде туткан болсо, анда ал эки жаш нурдуу казына табуунун ордуна кабырларын чаяндар жана жыландар уясына айландырып алат эле.

Албетте, оорулардын өйдөдө айтылгандай өтө чоң пайдасы бар; андан арыздануу эмес, тобокел кылуу менен, сабырдуулук менен, Аллахтын рахматына таянуу менен шүгүр кылуу керек.

ОН ТӨРТҮНЧҮ ДАБА

Мына, көзүнө көшөгө тартылган бейтап!

Эгерде ыймандуулардын көзүнө тосук болгон парда аркасында руханий бир нур жана көз бар экендигин билгенинде Ырайымдуу Тарбия Кылуучума миллиондогон шүгүрлөр болсун деп айтаар элең. Бул дарттын дарманын ачыктоо үчүн бир окуяны айтып беремин.

Ал мындайча, мага сегиз жыл бою өтө берилгендик менен мени эч капа кылбастан, кызматымда болгон Барлалык Сулайман деген адамдын эжесинин бир күнү көзү көрбөй калды. Бул диндар аял турган турпатымдан жүз эсе артыкча мен жөнүндө жакшы пикирде эле.

Көзүмдүн ачылышы үчүн дуба кыл деп, мечиттин алдында мени тосту. Мен дагы ошол мубарек жана диндеги буйруктарды так аткарган аялдын такыбалыгын ортомчу кылып **“Оо, Аллахым, бул аялдын такыбалыгынын урматына көзүн ач”**- деп жалбардым. Экинчи күнү Бурдурлук көз дарыгер келип көзүн ачты.

Кырк күн өткөндөн кийин кайра көзү жабылып калды.

Мен өтө таасирденип көп дуба кылдым. Иншааллах, ошол дубалар акыретти үчүн кабыл болуптур. Антпесе, менин кылган дубам ал аял туурасында өтө жаңылыш тескери дуба болот эле. Көрсө, ажалы кырк күн калыптыр, кырк күндөн кийин **“Аллахтын ага рахматы болсун”** тиги дүйнөгө узап кетти.

Мына ошол маркум аял Барла айылынын аянычтуу бак-дарактарына кайгылуу карылык көзү менен кырк күн көз жүгүртүүнүн ордуна, кабырында Бейиштин бакчаларын кырк миң күн суктанып карай турган мартабага жетти. Анткени, ишеними өтө кубаттуу жана диндарлыгы да күчтүү эле.

Ооба, Аллахка ыйман келтирген бир момундун көзүнө парда тартылса же кабырга көзү көр бойдон кирсе, анда даражасына

жараша кабырда жаткандардан да ашыкча нур ааламын сайран кыла алат. Бул дүйнөдө биз көп нерселерди көрүп тамаша кылсак, ал эми көзү көрбөгөн момун адамдар көрбөй жатышат. Кабырда болсо, эгерде алар ыйман менен кеткен болсо, анда кабырда жаткандарга караганда жогорку даражада көрө алышат. Эң узак жайларды дүрбү менен жакындатып караган сыяктуу кабырында Бейиш бакчаларын мартабасына жараша, кино тасмасын көргөн сыяктуу тамаша кыла алышат.

Мына көк асмандын үстүндөгү Бейиш бакчаларын көрө турган өтө нурдуу көздү топурак астында жатып бул көзүндөгү парда аркылуу шүгүр кылуу менен жана сабыр кылуу менен таба аласың. Ал парданы сенин көзүңдөн алып, нурдуу көз менен сени көргөзө турган көз дарыгери акылмандуу болгон Курани-Хаким болот.

ОН БЕШИНЧИ ДАБА

Мына онтологон оорулуу!

Оорунун сырткы көрүнүшүнө карап “**Ах**” дебей, маанисине карап “**Ох**” де. Эгер оорунун мааниси сонун бир нерсе болбогондо, Ырайымдуу Жаратуучу эң сүйүктүү кулдарына ооруну бербейт эле.

أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءَ الْأَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْأَوْلِيَاءِ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ

Мунун акыйкаты мындайча:

“Өтө оор кыйынчылыктарга жана машакаттарга дуушар болгондор – инсандардын эң жакшысы, эң пазилеттүүлөрү” деп сахих хадисте айтылган. Биринчи сапта Азрети Аюб Алейхиссалам, пайгамбарлар, андан кийин олуялар, такыба адамдар. Булар өздөрүндөгү ооруларга бир калыс кулчулук, бир Рахмандын белеги деген көз карашта болушкандыктан, сабырдуулук менен шүгүр кылышкан. Ырайымдуу Жаратуучунун рахмат казынасынан келген операция деп түшүнүшкөн.

Мына “Ах”, “Ох” деп сыздаган оорулуу! Бул нурдуу кербенге кошулууну, бирге болууну кааласаң, анда сабырдуулук менен шүгүр кыл. Арыздана турган болсоң, алар сени өздөрүнүн тобуна кошушпайт. Адашкандыктын чуңкуруна түшүп, караңгы бир жолдо кетесиң.

Ооба, оорулардын ушундай бир бөлүгү бар экен, эгер өлүм менен аяктаса, руханий шейиттик даражаны берүү менен, күбөлүк берген сыяктуу олуялык мартабага чыгууга себеп

болот. Мисалы, төрөт учурунда* (“ашказан дарты”) сууга чөксө, отко күйсө же тумоо оорусу менен өлгөндөр руханий шейит болгон сыяктуу көптөгөн сооптуу оорулар бар экен, олуялык мартабаны өлүм менен утуп берет. Анан да оору дүйнөгө ашык болууну жана байланыш түзүүнү кесет. Дүйнөнүн аркасынан чуркап жүргөндөр үчүн өтө кайгылуу жана өкүнүчтүү болуп көрүнгөн ажырашууну оңойлотот жана өлүм менен дүйнөдөн кайтууну айрым учурда сүйдүрөт.

ОН АЛТЫНЧЫ ДАБА

Мына, кыйналып кысталгандан арызданган оорулуу!

Оору инсандын коомдук жашоосунда эң маанилүү жана өтө керек болуп эсептелген урмат жана мээримдүүлүктү эске салат. Анткени, инсанды жапайычылыкка жана мээримсиздикке алып барган менменсинүүдөн куткарат.

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ Эгер андай бол- босо мээримдүүлүккө жана жардамга

*Бул оорунун руханий шейиттикти утуп берүүсү төрөттөн кийинки учур, эгерде кырк күнгө уланса.

муктаж болгон кыйынчылык абалындагы оорулуу адамдарга мээримдүүлүгү ойгонбойт.

Качан өзүнө оору келгенде гана алсыздыгын жана жакырчылыгын түшүнөт. Урматсыйга ылайык болгон бир туугандарына сүйүүсү ойгонот. Абалын сурап келген же болбосо ага жардам кылган момун бир-туугандарына урмат кылууну сезет. Өзүнүн напсине салыштырып, аларга түшүнүү менен боор ачыйт, мээримдүүлүк кылат, колуна келсе жардам берет. Жок дегенде дуба кылат, же шариятта сүннөт болуп эсептелген акыбалын суроо үчүн зыяратына барып, соопко ээ болот.

ОН ЖЕТИНЧИ ДАБА

Мына, оорунун айынан сооп иштерди кыла албагандыгынан арызданган оорулуу!

Сооптуу иштердин кайгысыз эшиги, оору аркылуу ачылгандыктан ага шүгүр кыл.

Оору оорулуу адамга жана оорулууну Аллах үчүн карагандарга үзгүлтүксүз сооп утуп берүү менен бирге дубанын кабыл болушуна эң маанилүү бир мүмкүнчүлүк болот. Ооба, оорулууларды кароонун ыймандуулар үчүн артыкча бир сообу бар. Оорулуу адамдын көңүлүн иренжитпөө шарты менен абалын сурап зыяратына баруу сүннөттөрдүн эң жак-

шысы болуу менен бирге күнөөлөрдүн кечирилишине да себеп болот. **“Оорулуу адамдардын дубаларын сурагыла, анткени алардын дубалары кабыл болот”**- деп пайгамбарыбыз Мухаммед (С.А.В.) айткан.

Айрыкча, бейтап бир туугандарың, андан да айрыкча ата-энең боло турган болсо, аларга кызмат кылуу маанилүү бир ибадат, өтө пайдалуу бир сооп болот. Оорулуу адамдын көңүлүн көтөрүү, жубатуу маанилүү бир садака түрүнө өтөт.

Ата-энесинин оорулуу учурунда алардын тез таасирденген жүрөгүн ыраазы кылып, кайрымдуу баталарын алган – кандай бактылуу бала.

Ооба, коомдук жашоодо эң баалуу бир акыйкат – бул ата-энесинин баласына кылган мээримдүүлүгү. Баласы да алар ооруган кезде балалык мээримдүүлүгү менен жооп кайтарса, анда баласынын бул жакшы мамилесин, дагы да адамгерчиликке татый турган улуу көрүнүшкө атүгүл периштелер дагы **Машаллах, Баракаллах** деп алкыш айтып жатышат.

Ооба, ооруган учурда дарттын кайгысын кетире турган өтө жакшы жана кубанычтуу, анын айланасынан чыккан мээримдүүлүктүн

жан ачуудан жана ырайымдуулуктан келген жыргалдар бар.

Оорулуу адамдын дубасынын кабыл болушу маанилүү бир маселелерден болуп эсептелет. Менде отуз, кырк жылдан бери уланып келген **“кулунч”** деген оорудан сакайыш үчүн шыпаа тилейт элем. Оору дуба үчүн берилгендигин кийин түшүндүм. Көрсө, дуба менен дабаны, башкача айтканда, дуба өзүн-өзү ойготто албагандыгынан анын натыйжасы акыретке байланыштуу экендигин түшүндүм. Ооба, бир бөлүк оорулар дубанын бар болушуна себеп болсо, ал эми дуба кылганда оорунун жок болушуна себеп болсо, анда дубанын жарыкка чыгышы өзүн-өзү жоготууга себеп болот, бул да болбойт. Оорунун өзү бир түрдүү ибадат болуп саналгандыктан, дартка чалдыккан адам Аллахтын алдында жалбаруу менен алсыздыгын түшүнөт. Мына ошондуктан, отуз жыл бою Аллахтан шыпаа берүүсүн тиледим, бирок кабыл болбогондугунан дубаны токтотуу жүрөгүмө келбеди. Анткени, **оору дуба кылуунун учуру, ал эми шыпаа болуп сакайып кетсе, бул дубанын натыйжасы эмес. Эч күмөнсүз, чексиз Ырайымдуу дарыгер болгон Аллах Таала шыпаа бере турган болсо Ал өзүнүн берешендүүлүгүнөн берет.**

Дагы да эгер ошол дуба биз каалагандай кабыл болбосо, анда кабыл болбоду деп айтылбайт. Анткени, толук Акылмандуулук ээси болгон Жаратуучубуз бизди өзүбүздөн дагы жакшы билет, биздин пайдабызга эмне кайрымдуу болсо ошону берет. Айрым дүйнөгө тиешелүү дубаларды биздин пайдабыз үчүн акыретибизге айландырып, пайдалуу түрдө кабыл кылат.

Кандай болгондо да оорунун сыры менен калыстыкка жетишкен, айрыкча алсыздыктан, күчсүздүктөн, муктаждыктан келген дуба кабыл болушка өтө жакын. Оору – калыс бир дубанын себеби. Динине бекем болгон оорулуу, оорулууну караган ыймандуулар бул дубадан пайдаланышсын.

ОН СЕГИЗИНЧИ ДАБА

Мына, шүгүр кылбастан арызданууга өткөн оорулуу!

Нааразычылык бир акыдан келип чыгат. Сен арыздана тургандай акынды колдон чыгарган жоксуң да? Мүмкүн сенин үстүндө чыныгы акы болуп эсептелген, сен жасабаган көптөгөн шүгүрлөр бар. Аллах Тааланын акысын бербестен, акың жок бир түрдө акы талап кылган сыяктуу арызданып жатасың жана да сен өзүңдөн жогорку мартабадагы ден-соолукта болгондорго карап арыздана албайсың. Тескерисинче, сен өзүңдөн ден-соолугу жагынан төмөн болгон бечара оорулууларга карап шүгүр кылууга милдеткерсиң. Колуң сынык болсо, колу кесилгендерге кара! Бир көзүң көр болсо, эки көзү көрбөгөндөргө карап Аллахка шүгүр кыл.

Ооба, Аллах тарабынан берилген сыйлыктарда өзүнөн жогорку жактагыларды карап арызданууга эч кимдин акысы жок. Кыйынчылык башка түшкөндө өзүнөн оор абалдагыларга карап шүгүр кылуу – ар кимдин акысы. Мунун акыйкаты айрым рисалелерде ачыкталган. Кыскача түшүндүрмөсү мындайча:

Улуу урматтуу бирөөсү бир бечараны мунаранын башына чыгарат. Мунаранын ар бир тепкичинде түрдүү-түрдүү белектерди берет. Мунаранын туу башында да эң чоң белегин тартуу кылат. Ар түрдүү сыйлыктарына карата шүгүр кылууну жана ыраазычылык билдирүүнү каалайт. Муну билбей ал ач көз адам тепкичтердин ар бириндеги белектерди унутуп коюп же болбосо жокко чыгарып шүгүр кылбастан, дагы жогору жакка карайт. “Аттиң, бул мунара мындан да узун болгондо, аттиң, дагы жогору чыкканымда”- деп айтат. Эмне үчүн тиги тоо сыяктуу же болбосо тээтиги мунара сыяктуу бийик эмес деп нааразычылык көрсөтсө, канчалык бир сыйлыктарга акысыз көз жумуп койгон болот. Ошондой эле бир инсан жоктон бар болуп таш болбостон, дарак болбостон, айбан болбостон адам болду. Адамдардын ичинен да мусулман болуп көп жылдар бою ден-соолукта, саламатта болуп эң жогорку сыйлыктардын мартабаларын Аллах тарабынан алды. Айрым бир түшүнбөстүктөр менен ден-соолук жана саламаттуулук сыяктуу кээ бир сыйлыктарга татыктуу болбогон абалда, туура эмес пикирлерде болуп жана туура эмес нерселерде колдонуп жиберет же болбосо колу жетпегендиктен нааразы болуп, сабырсыздык көрсөтөт. Эмне үчүн мындай кылдым экен, ба-

лээ башыма келди деп, Аллахтын тарбиялоочу-
лугун сындайт. Бул абал – денедеги оорудан да
өтө оор, руханий бир дарт. Сынган колу менен
мушташка түшкөн сыяктуу нааразы болуу ме-
нен оорусун күчөтүп алат.

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ
رَاجِعُونَ

Бул аяттын сыры менен акылы башында
болгондор оору милдетин бүтүрүп кеткенге
чейин моюн сунуу менен сабыр кылсын.

ОН ТОГУЗУНЧУ ДАБА

Жемили Зүлжелалдын (айбаттуу, сулуулук
ээси болгон Аллахтын) бардык ысымдары, эң
сонун сыпаттары Куранда эң сонун түшүндүр-
мөлөр менен айтылып көрсөткөндөй эң сулуу.
Жаратылган нерселердин ичинде эң жагымдуу,
эң сулуусу жана жалпыга ээ болуу менен
Аллахтын күзгүсү болгон жашоо деп айтылат.
Сулуунун чагылышы да сулуу жана сулуулук-
тун жетишкендиктерин көрсөтүп берген күзгү
да сулуулукка ээ болот. Күзгүнүн өңүнө сулуу-
луктан кандай нерсе чагылса, сулуу болгон
сыяктуу, жашоонун башына да эмне туш кел-
се, акыйкат жагынан сулуу көрүнөт. Анткени,
кооз көрүнгөн нерсе Аллахтын сулуу Ысым-

Сыпаттарынын кооз оймо-чиймелерин көрсөтөт.

Жашоо да ар дайым ден-соолукта жана саламаттуулукта өтсө, кемчиликтүү бир көрүнүштө калат. Мүмкүн бир тарабынан жоктуку сездирүү менен адамга азап берип, жашоонун баалуулугун төмөн түшүрүп, өмүрдүн жыргалчылыгын кайгы-капага айландырмак. Убакыттын тез өтүшүн каалап, сыгылуудан бузукулукка, көңүл ачууларга кирип кетмек. Абакта өмүрүн өткөргөн сыяктуу баалуу өмүрүнө балта чаап, тез өлтүрүп жок кылууну каалап калмак.

Бирок чыдамкайлык көрсөтүү менен, кыймыл-аракет менен жана ар кандай жашоо толкундары ичинде жуурулушкан өмүр баалуу экендигин сездирет жана өмүрдүн маанилүү экендигин, жыргалчылыгын билдирет. Машакаттуу жана кыйынчылыктуу болсо да, өмүрдүн тез өтүүсүн каалабайт. “Же күн батпады, же түн өтпөдү”- деп сыгылуудан үшкүрүнбөйт.

Ооба, өтө бай жана кылаарга иши жок бардык жагы төп келген мырзадан “Абалың кандай?”- деп сура. Албетте, ал убакыт өтпөй жатат, кел шеш-пеш ойнойлу же убакытты өткөрүү үчүн бир көңүл ача турган жай табалы

деген аянычтуу сөздөрдү андан угасың. Же болбосо дүйнөдө түбөлүктүү кала тургандай болуп, бул нерсем кем, бул ишти жасасам, аттиң деген арызданууларды угасың. Ал эми башына оор мүшкүл иш туш келген, машакаттуу жашоо өткөргөн кедей адамдан “Абалың кандай?”- деп сурасаң, акылы башында болгон болсо, анда “Кудайга шүгүр, жакшымын, иштеп жатам” - деп айтат. “Каап, күн дагы бир аз батпай турганда, дагы бир иш бүтүрүп алат элем. Машакаттардан бир аз кыйналып жатам. Бирок ар нерсе тез өткөн сыяктуу бул да өтүп кетээр”- деп ич жагынан караганда өмүр канчалык баалуу экендигин жана тез өтүп жаткандыгын өкүнүч менен билдирет. Демек, адам кыйынчылык менен жана иш кылуу менен өмүрдүн жыргалчылыгын жана жашоонун баалуулугун түшүнөт. Ал эми бекерчилик менен ден-соолук болсо, өмүрдү ачуу кылып тез өтүп кетишин каалайт.

Мына оорулуу бир тууганым!

Башка китептерибизде кеңири түрдө далилдеп айтканыбыздай кыйынчылыктын, жамандыктын жада калса күнөөлөрдүн түпкү маңызы жоктуктан келип чыгат. Жоктуктун өзү болсо, жаман, караңгы. **Ырахаттуу кыймыл-аракети жок абалдар жок тарапка жакын**

болгону үчүн, жок нерседеги караңгылыкты сездирип, адамга кыйноо алып келет. Ал эми аракет жана бир абалдан башка абалга өтүү бир нерсенин жансыз эмес экендигин билгизет. Тирүүлүктүн өзү болсо кемчиликсиз, таза, нурдуу жана сооптуу амал.

Албетте, акыйкат ушундай болгон болсо, оору сага берилген баалуу өмүрүңдү тазалап, күчтөндүрүп, өркүндөтөт. Жана да денең сага берилген дене аспаптарын оорулуу мүчөңдүн жардамына багыттап Акылмандуу Устасынын түрдүү-түрдүү Ысымдарынын оймо-чиймелерин көрсөтөт. Оору сенин денеңе көптөгөн милдеттер менен милдеттендирилип конок катары жөнөтүлгөн. Кудай кааласа, тез аранын ичинде милдетин аткарып, чыгып кетет. Кел эми, сен менин ордума туруктуу бойдон кал, милдетинди аткар, бул үй сеники, саламатта бол – деп, ден-соолукка орун бошотуп берет.

ЖЫЙЫРМАНЧЫ ДАБА

Мына, өзүнүн дартына дарман издеген оорулуу!

Оору бир бөлүгү чыныгы, бир бөлүгү жок эле нерсени бар кылган (кыялдуу) болуп эки бөлүктөн турат. Чыныгы бөлүгүн айткан болсок **Шафи-и Хаким-и Зүлжелал** (Айбаттуу,

Акылмандуу шыпаа берүүчү Аллах) улуу бир дарыканасы болгон жер бетинин үстүндө ар бир дартка ылайык бир дабаны тизген. Эми ошол дабалар болсо дарттарды каалайт, ар бир дартка ылайыктуу бир дарман жараткан. **Сакайыш үчүн дарыларды алуу, пайдалануу шариатка терс эмес, бирок таасирди жана шыпааны Аллахтан деп билиш керек. Дарманды берген сыяктуу эле, шыпааны да Ал берет.**

Өз кесибин жакшы билген диндар дарыгерлердин кеңештерин алуу – маанилүү бир дары.

Анткени, көптөгөн оорулар туура эмес пайдалануулардан, диета сактабагандыктан жана бузукулуктан жана бир нерсеге маани бербегендиктен келип чыгат. Диндар дарыгер шариатка ылайыктуу түрдө насыйкат кылат жана үгүттөйт, же болбосо туура эмес пайдалануулардан, ысырапкерчиликтен тосуп көңүлүн жубатат. Оорулуу адам дагы үгүт-насаатка таянуу менен оорусу жеңилдешип, сыгылуунун ордуна кубанычты сезет.

Ал эми образдуу (кыялдуу) экинчи түрдөгү оору болсо, анын эң таасирдүү дарысы – ооруга маани бербөө. Маани берген сайын ал

чоңойуп шишийт, маани бербесе ал кичирейип тарап кетет. Аарыларга тийишкен сайын инсандын башына үйүлөт, тийишпесең тарап кетет жана да караңгы түндө көзүңө салбаңдап илинип турган бир жиптен жинди болгон сыяктуу качат. Маани бербесе жылан эмес экендигин көрүп, корккондугу үчүн күлкүсү келет.

Бул убайымдуу оору көпкө уланып кетсе, чыныгы ооруга айланат. Кээ бир ачуусу тез келген инсандарда кичинекей нерсени чоң көрсөтүү менен руханий күч-кубатын сындырат. Айрыкча ырайымсыз, ынсапсыз дарыгерлер туш келсе, убайымын дагы көбөйтүп алат. Бай болсо дүйнөсү кетет, же акылы кетет, же болбосо ден-соолугу кетет.

ЖЫЙЫРМА БИРИНЧИ ДАБА

Мына, оорулуу бир тууган!

Сенин оорунда денеге тийиштүү бир кайгы бар, бирок ошол материалдык денеге тийиштүү кайгынын таасирин кесе турган маанилүү бир жыргалчылык сени курчап алган. Кандайча, мисалы ата-энең же болбосо бир туугандарың бар болсо, көптөн бери унутуп калган алардын мээримдүүлүктөрү сенин тегерегинде жаңыдан ойгонуп, бала кезинде өткөр-

гөн алардын ширин көз-караштарын кайра көрүү менен бирге, өтө жашырылган парданын артында калган бири-бирине карата достук, ооруган учурда аларды кайра тартуу менен жана да сага алардын сүйүүлөрүн ойготкондуктан, албетте, аларга каршы сенин денеңдеги оору өтө арзыбаган нерсе болуп калат. Жана да сыймыктануу менен кызмат кылган жана урматсыйларын утуп алышка аракет кылган бир туугандарың, оору аларды сага мээримдүүлүк менен кызмат кылдырып жаткандыктан (кожондарыңдын үстүнө кожоюн болуш) бир туугандарыңдын эркеси болдуң. Дагы да адамдардын ичиндеги бири-бирине боор ачуу жана мээримдүүлүктүн түрлөрүн өзүнө тарткандыктан жоктон көп жардамчы жана сүйүктүүлөрдү, мээримдүү досторду таптың. Көптөгөн машакаттуу кызматтардан эс алууга, тыныгуу буйругун жана да оору берип жаткандыктан эс алып жатасың. Албетте, сендеги кичинекей кайгы бул руханий жыргалчылыктарга каршы сени арызданууга эмес, тескерисинче, шүгүркылууга багыттоо керек.

ЖЫЙЫРМА ЭКИНЧИ ДАБА

Мына, шал оору сыяктуу катуу ооруга дуушар болгон бир тууган!

Биринчиден, ыймандуулар үчүн шал оору кайрымдуу болуп санала тургандыгын сага сүйүнчү берип айтам. Көптөгөн олуя адамдардан угуп жүргөн элем, бирок сырын билбейт элем. Мунун бир жашыруун сыры жүрөгүмө келди. Олуялар Алла Таалага жакындап, дүйнөнүн руханий коркунучтарынан кутулуп, түбөлүктүү бактылуулукту камсыз кылуу үчүн эки негизди ыктыярдуу түрдө көздөп келишкен.

Биринчиси, **рабыта-и мевт**, тактап айтканда, дүйнөнүн өтүүчү экендигин, дүйнөнүн ичинде өзү бир милдетке ээ убактылуу бир мусапыр болгонун ойлонушуп, түбөлүктүү жашоого ошол тараптан аракет кылып келишкен.

Экинчиси, **нефси эммаре**, башкача айтканда, көр сезимдердин балээлеринен кутулуш жана нефси эммарени өлтүрүш үчүн өздөрүн аз тамактануу менен көнүктүрүп, өмүрлөрүнүн көпчүлүк бөлүгүн үңкүрлөрдө өткөрүшкөн.

Мына, денесинин жарымын жоготуп алган бир тууганым! Сенин ыктыярыңдан тышкары кыска жана жеңил бактылуулукка себеп болгон эки негиз сага берилди. Денендин

азыркы абалы, дүйнө сенден айрылып кете турганын жана инсандын бул дүйнөдө түбөлүк эмес экендигин эске салат. Дагы да, дүйнө сени буубастан, кайдыгерлик сенин көзүңдү жаппастан, жарым жан абалындагы бир пендеге напси эммаре, албетте, өзүнүн бузуку фантазиялар менен напсиңе жаккан нерселер менен алдай албайт. Демек, тез аранын ичинде напсинин амалкөйлүүгүнөн, чабуулунан кутулат.

Мына момун адам да ыймандын жашыруун сырлары менен моюн сунуу жана тобокел кылуу менен өтө оор деп эсептелген шал оорудан бир аз убакытта олуя адамдардын үңкүрдө өткөргөн жетишкендиктерине тез аранын ичинде жете алышат. Бул тарабынан караганда, сендеги катуу ооруң сага өтө арзанга түшүп калат.

ЖЫЙЫРМА ҮЧҮНЧҮ ДАБА

Мына, эч кимиси жок, кары, чарасыз оорулуу!

Ооруң менен бирге сенин жалгыздыгың жана жат элде өмүрүңдү өткөрүүң эң катуу жүрөктөрдү да жибитип жиберсе жана мээримдүүлүктүн көз карашын өзүнө тарткан болсо. Кызык, Курандын бардык сүрөөлөрү-

нүн баштарында өзүн **“Рахманир-Рахиим”** (Ырайымдуу, Мээримдүү Аллах) сыпаты менен өзүн тааныткан жана да жаркыраган мээримдүүлүк шооласы менен наристе, ымыркайларды энелердин таң калыштуу мээримдүүлүгү менен тарбия кылдырткан; жана да ар бир жазда ырайымдуулугунун чагылуусу менен жер жүзүн ырыскылар менен толтурган; түбөлүктүү жашоодогу бейишти, бардык жакшы нерселери менен ырайымдуулугунун бир шооласы менен бөлөгөн; Ырайымдуу Жаратуучуна ыйман менен байланыш түзүп, аны таанысаң жана оорундун алсыздык тили менен жалбарсаң, анда чет жакадагы жалгыз өткөргөн оор учурларың бардык нерсеңдин ордун баскан рахматынын назарын сага тартат.

Албетте, Ал бар, сени карайт. Сага бардык нерсе бар болот. Чыныгы карып жана эч кими жок деп Ал затка моюн сунбаган (ыйман келтирбеген) жана Аны менен байланыш түзбөгөн жана байланышына маани бербегендерди айтабыз.

ЖЫЙЫРМА ТӨРТҮНЧҮ ДАБА

Мына, күнөөсүз оорулуу балдарга жана күнөөсүз бала сыяктуу болгон кары-картандарга кызмат кылган оорулууну багуучулар!

Силердин алдыңарда өтө маанилүү бир акыреттик соода бар. Өтө кызыгуу менен жана өтө кайраттуулук менен ошол сооданы колго киргизүүгө аракет кылыңыз.

Күнөөсүз балдардын ооруларын, ошол назик денелерге көнүгүү, бир напсини тарбиялоо жана келечекте дүйнөнүн кыйынчылыктарына каршы туруу үчүн Алла Таала бир эмдөө түрүндө тарбия кылып жатат. Баланын дүйнөлүк жашоосуна тийиштүү көптөгөн акылмандуулуктар менен бирге руханий жашоосуна жана да дүйнөлүк жашоосунун таза болушуна себеп болот. Чоң адамдарда оорулар күнөөлөрдүн кечирилишине себеп болот. Ал эми кичинекей балдардагы оору болсо, келечекте жана акыретте руханий өсүп өнүгүшүнө себеп боло турган эмдөө түрүндөгү оорулардан келген сооптор ата-энесинин амал дептерине кирет. Айрыкча, мээримдүүлүктүн жашыруун сырлары менен баланын ден-соолугун өзүнүн ден-соолугунан дагы жогору койгон энесинин амал дептерине жазылгандыгы туу-

ралуу акыйкат жолундагылар менен тастыкталган.

Кары-картаңдарды багуу болсо, өтө чоң бир сооп. Өзгөчө ата-энелер, эгерде ата-энеси боло турган болсо, баталарын алып, жүрөктөрүн ыраазы кылып, чын жүрөктөн кызмат кылуу. Бул дүйнө акыреттик бактылуулукка себеп болгону тууралуу сахих риваяттар менен жана тарыхый окуялар менен тууралыгы бекемделген. **Карыган ата-энесине толук моюн сунуп, алардын буйруктарын орундаткан бактылуу баласы өзүнүн балдарынан дагы ошондой урмат-сыйды көргөн сыяктуу, бир бактысыз бала дагы ата-энесин иренжете турган болсо, акыреттик азаптан башка дүйнөдө көптөгөн балакеттер менен жазасын ала тургандыгы тууралуу көптөгөн окуялар менен тууралыгы аныкталган.**

Ооба, карыган адамдарга, күнөөсүздөргө, бир гана жакындарына эмес, колдон келсе бардык ыймандууларга кызмат кылуу. Урмат-сыйга ээ ооруган, карыган адам ага муктаж болсо, бүткүл жан дили менен кызмат кылуу Исламияттын негизги талаптарынан болуп эсептелет.

ЖЫЙЫРМА БЕШИНЧИ ДАБА

Мына, оорулуу бир туугандарым!

Сизге өтө керектүү жана ар бир дартка дарман боло турган жана чыныгы жыргалчылыктуу ыйык бир дарыны кааласаңыз, ыйманыңызды өркүндөтүңүз. Тактап айтканда, тообо жана истигфар (тообо кылуу, кечирим суроо) менен намаз жана кулчулук менен өтө таза бир дары болгон ыймандан келген дартка даба боло турган сунуштарды пайдаланыңыз.

Ооба, дүйнөгө болгон сүйүү жана байланыш түзүүнүн аркасында кайдыгер адамдардын кудум дүйнө сыяктуу руханий бир денеси бар. Ал эми ыйман болсо, дүйнө менен коштошуу, ажырашуу деген кайгылардын соккусуна жараланган руханий денесине бир тараптан шыпаа берет. Жаралардан куткарып эмдүү шыпаа бергени тууралуу өтө көп рисалелерде катуу далилдеп айтканбыз. Башыңызды оорутпаш үчүн кыскартып жатам. Ыймандын чыныгы дарысы болсо, аткарылышы мажбур болгон дин буйруктарын колдон келишинче аткаруу менен таасирин көрсөтөт. Ал эми кайдыгерлик бузуку иштер, напсинин жаман каалоолору,

шариятка тескери көңүл ачуулар, ушул дарынын таасирин тосот.

Ал эми оору болсо, албетте, кайдыгерликтин таштатып, кызыгууларды кесип, шарияттан тышкары жыргалчылыктарга тоскоол болуп жатат, мындан пайдаланып калгыла. **Чыныгы ыймандын ыйык дарыларынан, нурларынан тообо кылуу жана истигфар кылуу менен, дуба жана жалбаруу менен пайдаланыла.**

Алла-Таала сиздерге шыпаа берсин, ооруларыңарды күнөөлөрдүн кечирилишине себеп кылсын, омиин, омиин, омиин!

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ

هَدَيْنَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ

الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ طِبِّ الْقُلُوبِ وَدَوَائِهَا وَ

عَافِيَةِ الْأَبْدَانِ وَشِفَائِهَا وَنُورِ الْأَبْصَارِ وَضِيَائِهَا وَ

عَلَى آلِهِ

وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

ОН ЖЕТИНЧИ КАТ

(Жыйырма бешинчи жарыктын кошумчасы)

**“БАЛА ТАЗИЯНАМЕСИ”,
тагыраак айтканда, баласынан
ажыраган ата-энелерге көңүл жубатуу**

بِسْمِ اللَّهِ إِنَّ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Кадырлуу акыреттик досум, Хафыз Халид!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا
إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ

Урматтуу досум, уулундун кайтыш болгонун угуп, катуу кайгырдым. Бирок

اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ өкүмү менен каза болгонго нааразы- чылык көрсөтпөй тагдырга моюн сунуу – Ислам дининин бир шарты. Аллах Таала мын- дай учурда силерге эң жетишкен бир сабыр- дуулукту берсин. Маркумду да сизге акыретке кайрымдуу кылып жана шапаатчы кылсын. Сизге жана сиз сыяктуу такыба мусулмандар- дын көңүлүнө демөөр болуп, сүйүнтө турган **Беш Бөлүмдү** кубанычтуу баян айтабыз.

Биринчи бөлүм: Куран-ы Хакимдеги

وَلَدَانُ مُخَلَّدُونَ деген аяттын сыры жана мааниси төмөнкүдөй: Балакатка толбой кайтыш болгон ыймандуу адамдын баласы Жаннатка ылайык болуп, сүйкүмдүү, түбөлүк наристе бойдон Бе- йиште калат. Бейишке кирген ата-энесинин мээрим толгон кучактарына кайрадан оролуп, алардын түбөлүк кубанычына айланат. Ошон- дой эле балага деген сүйүү менен мээрим сыяктуу балдай ширин, асыл сезимди ата-эне- сине кайрадан арнай турганын жана ар бир жыргалдуу нерсе Бейиште табыла турганды- гын көз алдына келтирет.

Анан да «Жаннат урпактардын көбөйө турган жери эмес, ошондуктан балага деген махабат, мээрим, сүйүү деген нерсе ал жакта жок» деген айрым адамдардын чыгарган сөзү туура эмес экендигин кабарлайт. Ошондой эле бу дүйнөдө он жылдык кайгы-муң аралаш, тар убакыт ичинде бала сүйүп, бала багуунун ордуна аркы дүйнөдө сен миллиондогон жылдар бою кайгы-мунсуз, түбөлүккө бала сүйүп, бөпөлөп ырахатка бөлөнөсүң» - деп жубатат. Ыймандуулардын эң жогорку бакыты мына ушунда деп, бул **وَلَدَانُ مُخَلَّدُونَ** аяты ишарат кы- лып, сүйүнчү берет.

Экинчи бөлүм: Өткөн заманда бир адам зынданда жатса, өтө жакшы көргөн баласын жанына жиберешет. Ал бечара туткун өзүнүн жан азабын чегүү менен, анын үстүнө кошул- ташыл баласына да айланчыктап, ага каралаша албай жаткандыгына кейип-кепчип, кайгы тартат. Ошондо мээримдүү падыша ага бир адамды жиберип, мындай кабар айттырат: «Сен баланын атасы болсоң да, ал менин кол алдыма караштуу жана менин калкымдан. Мен аны өзүмө алып, ажайып бир сарайымда өтө жакшы асыраймын» - дейт. Туткун муну уккан соң, ыйлап-сыздайт. Балам – менин медегим, жубатуучум. Мен баламды бербеймин деп зар какшайт. Жанындагы туткун достору: «Мин- тип ыйлаганың, сыздаганың пайдасыз. Балаңа чындап жаның ачыса, эпке көн. Ошондо ба- лаң бул булганыч, караңгы, сыз жыттанган капастын ордуна гүл бакчасы жайнаган, багында куштар сайраган ажайып бир са- райга кетет. Эгер сен өзүң үчүн кыйналып тур- саң, өзүңдүн кызыкчылыгыңды издесең, балаң бул жерде кала турган болсо, анда убактылуу, тез колдон чыга турган пайданы табасың. Ал аз келгенсип, баланын машакаттарынан көп кыйналып, азап чегесиң. Эгер ал жакка кетсе, сага тийгизер миңдеген пайдасы бар. Анткени боорукер, камкор падышанын мээримине бө-

лөнөсүң. Бала да сага шапаатчы болот. Ошол кезде падыша сени балаң менен жолуктургусу келет. Албетте, жолуктургусу келген соң, аны зынданга жибербейт да. Мүмкүн сени зындан-дан чыгарып, сарайга алпарып, бала менен көрүштүрөт. Бир гана шарт бар. Падышага ишеним артсаң жана моюн сунсаң» - дешти.

Мынакей, дал ушул мисалга окшош, азиз досум! Сен сыяктуу ыймандуулардын баласы кайтыш болгон кезде мындай деп ойлоосу керек: **Бул бала күнөөсүз. Аны жараткан ээси да Рахим жана Керим болгон Кудай. Менин бере турган кемчилиги көп тарбиямдын жана убактылуу мээримимдин ордуна, аны өзүнүн ашкан камкордугуна жана мээримине алды. Бу дүйнөнүн кайгылуу, кыйынчылыктуу, машакаттуу зынданынан чыгарып, Жаннатул-Фирдавсына жиберди. Аттиң-ай, ал бала кандай гана бактылуу десеңизчи! Эгер ал бу жалганда калсачы? Кандай күнгө туш болорун ким билер эле? Ошондуктан менин жаным ачыбайт. Мен аны ырыстуу деп билем.**

Бирок ичимде калган бир нерсе, ал напсиме караштуу алып келер пайдасы эле, ал үчүн өзүмө да боорум ачыбайт, кайгыга батып ойлонбоймун. Анткени бул дүйнөдө калса,

убактылуу, кайгы-муңу аралаш, он жылдык балага деген махабатты алып келет болчу. Эгер ишке жараар, оокатка тың болсо, мага жардамы тийер эле. Бирок кайтыш болушу менен түбөлүк Бейиште он миллион жыл бою перзентим болуп, кубанычка бөлөйт. Ошондой эле акыреттеги түбөлүк бакытка ээ болушум үчүн, мага себепкер жана шапаатчыга айланды. Албетте, же болору, же болбошу белгисиз бир пайданы жоготуп, анын ордуна, болору анык, сөзсүз келе тургандыгы анык миң пайдага жолуккан адам аянычтуу кайгыга батып, үмүтсүздөнө ыйлабас.

Үчүнчү бөлүм: Кайтыш болгон бала Ырайымдуу Жаратуучунун бир макулугу, пендеси, кулу жана бүткүл турган турпаты менен анын ажайып санаты, демек, ал Аллахка гана тиешелүү. Ал убактылуу дос болуп, ата-энесинин жанына тарбияланууга жиберилген. Ата менен энени Аллах бала үчүн кызматчы кылып дайындаган. Алардын кылган кызматынын акысы катары аларга өтө лаззаттуу бир мээримди берген. Балаңдагы үлүшкө минден тогуз жүз токсон тогуз үлүшү бар, анын ээси Ырайымдуу Жаратуучу мээриминин талабы боюнча же бир сырга байланыштуу, балаңды сенин колундан алса, кызматың аяктады, бүттү десе, сенин

кичине, бир гана үлүшүң болуп туруп, анан минтип миң чыныгы үлүштүн ээсине карата нааразылык көргөзсөң, чачыңды жулуп, ботодой боздоп ыйласаң, бул ыймандууларга жарашпайт. Бул, тескерисинче, наадандык жолундагы ыймансыздарга, бузулгандарга жарашаар.

Төртүнчү бөлүм: Эгер бу дүйнө түбөлүк болуп, адамдар да ичинде түбөлүк жашап, айрылуу да түбөлүктүү болгондо, анда аянычтуу азап тартуунун, жетимсиреп, үмүтсүздөнүп ыйлап-сыктоонун бир мааниси болор эле. Бирок, чындыгында, бу дүйнө деген – бир конок жайы. Өлгөн балаң кай жакка сапар тарткан болсо, сиз да, биз да ошол жакка жөнөй- бүз жана өлүм жалгыз гана ал үчүн эмес. Өлүм жолу жалпыга бирдей. Демек, акыйкатында айрылып коштошуу дагы түбөлүккө эмес, келечекте Берзахта да, Бейиште да кайрадан көрүшүү болот. **الْحُكْمُ لِلَّهِ** дешибиз керек. Ал берди, ал алды, «Алхамдулиллахи а’лаа күлли хаал» - деп сабыр кылып, шүгүр кылалы.

Бешинчи бөлүм: Аллахтын мээриминин эң назик, эң сонун, эң ширин, күндөй жаркын шоолаларынан болгон мээрим – бул ар бир дартка даба боло ала турган нурдуу дары.

Ашык деген нерседен да өткүр нерсе. Бир заматта Аллах Таалага жеткизип коёт. Мисалы, ашк-ы межази жана ашк-ы дүйнөви башкача айтканда, жалган нерселерге жана бу дүйнөгө ашык болуу көп кыйынчылыктардан өткөн соң, араң дегенде чыныгы ашыктыкка айлан- нып барып, анан Аллахты табат.

Мээримдин кыйынчылыгы жок, ал өтө ылдам, өтө таза болуп, өтө кыска жол менен адамдын жүрөгүн Аллах Таалага байланыштырат. Мейли ата болсун, мейли эне болсун баласын дүйнөнүн чондугундай чондук менен сүйөт эмеспи. Баласын колунан учурган убакта, эгер алар бактылуулардан болсо, чыныгы ыймандуулардан болсо, дүйнөдөн жүзүн буруп, чыныгы бардык ырыскыларды берген жана жараткан Аллахты табат. Ал **«Чындыгында, бу дүйнө – жалган дүйнө, жүрөк- көжакын алууга түк арзыбайт...»** деп айтат. Баласы кай тарапка кеткен болсо, ошол жакка карай байланыш жасап, ал жакты көздөй жылуу сезими ойгонуп, бүтпөс руханий кубанычка бөлөнөт.

Наадандыктын ичинде уктаган жана ак жолдон адашкан адамдар мына бул беш акыйкатта баяндалган бакыт менен сүйүнчүдөн таптакыр куру калышкан. Динсиздердин

абалы канчалык азап экендигин азыркы айтыла турган мисалга салыштырсаңыз, мисалы: бир карыган аял өтө жакшы көргөн баласынын өлүм алдында жатканын көрүп, дүйнөнү түбөлүк деп ойлогонунан улам наадандыкка батып же бузулган динсиз оюнун айынан, өлүмдү таптакыр жок болуу, түбөлүккө айрылуу деп ойлогондугунан, жумшак төшөгүнүн ордуна мүрзөнүн сыз топурагын элестетип, наадан жолго ушунчалык баткандыктан, адашкандыктан Архамуррахимин болгон Кудайдын Жаннат деген жакшылыгына, ырыска толгон Фирдавс деген ниметине акылы жетпей, кандай гана азап, кандай гана жан ачырлык жагдайда кыйналганын түшүнөөрсүз.

Бирок эки дүйнөнүн бактысына жеткирүүгө себеп болгон ыйман менен Исламият, ыймандуу адамга минтип айтат: **Ушул өлүм алдында жаткан баланын Ырайымдуу Жаратуучусу, аны бу жалган дүйнөдөн чыгарып Жаннатка алып кетет. Сага акыретте шапаатчы кылып, түбөлүк кучагындан чыкпас бала кылып, кайтарып берет. Айрылганың убактылуу, санаага батып ойлонбо.**

اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ * اِنَّا لِلّٰهِوَاِنَّا اِلَيْهِرَاِجْعُوْنَ

деп айт, сабыр кыл.

الْباقِي هُوَ الْباقِي

Саид Нурси

ЭКИНЧИ ЖАРЫК

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذْنَادَى رَبِّهِ أَنِّي مَسْنَى الضُّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ
الرَّاحِمِينَ

Сабырдуулуктун каарманы болгон Аюб Алейхиссаламдын ушул мунажаты (Аллахка жалбаруусу, дубасы) абдан таасирдүү экени тажрыйбадан өткөрүлгөн. Бирок биз ушул аяттан бизге керектүү пайдалуу түрдө Аллахка жалбарганда,

رَبِّ إِنِّي مَسْنَى الضُّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

деп айтуубуз керек. Азрети Аюб Алейхиссаламдын белгилүү окуясынын негизи мындайча:

Тулку боюна жара чыгып, көп убакытка чейин катуу кыйналса да, ал оорудан келе турган соопту ойлоп, абдан сабыр кылып чыдаган экен. Кийин денесиндеги жаралардан пайда болгон курттар жайылып отуруп жүрөгү менен тилине чейин жеткен кезде, зикир жана Аллахты таануу борбору болгон жүрөгү менен тилине жаралар коркунуч туу-

дурган үчүн, ал пайгамбар кулчулук милдетиме залалы тийбесин деп ойлоп, «Оо, Кудай, мага оор зыян келди. Тилимдеги зикириме, жүрөгүм менен кылган кулчулугума тоскоол болууда» - деп жалбарат. Анын бул жалбаруусу өз ден-соолугунун кызыкчылыгы үчүн эмес, тескерисинче, Аллахка ибадат кыла албай калбас үчүн, Аллах үчүн жалбаруу болгондуктан, Аллах бул чын жүрөктөн, чын ыкластан чыккан дубаны өтө ажайып түрдө, сонун кылып кабыл кылат. Ашкан боорукердигин көргөзүп, көп кырдуу мээримин төгүп, ага чын ден-соолук берген.

Эми ушу жарыкта

«Беш Акылмандуулук» бар.

БИРИНЧИ АКЫЛМАНДУУЛУК

Азрети Аюб Алейхиссаламдын жара каптаган оорусу сырткы денесинде жайылган эле. Бизде болсо, ичибизди каптаган ички жана рухий жана жүрөк ооруларыбыз бар. Ичибиз сыртка, сыртыбыз ичибизге оодарыла турган болсо, анда Аюб Алейхиссаламдын жараларынан да коркунучтуу өтө көп жаралуу, оорулуу көрүнөбүз. Анткени, биз кылган ар бир күнөө, башыбызга келген ар бир шек, күмөн жүрөгүбүзгө, рухубузга жа-

раттарды пайда кылат. Азрети Аюб Алейхиссаламдын жаралары анын бул кыска дүйнөлүк өмүрүнө коркунуч келтирген эле. А биздин көрүнбөс руханий жараларыбыз тигил бүтпөс түбөлүк өмүрүбүзгө коркунуч келтирүүдө. Андай болсо биз Аюб Алейхиссаламдын кылган дубасына миң эсе муктажбыз. Өзгөчө жанагы, ал Азреттин жараларынан пайда болгон курттар бара-бара жүрөгү менен тилине зыян берген болсо, ошол сыяктуу бизди күнөөлөрдөн пайда болгон жаралар жана жаралардан пайда болгон шек-күмөндөр (Кудай сактасын), ыймандын уясы болгон жүрөгүңдүн ичине чейин жетип, ыйманды зыянга учуратат. Ыймандын тилмечи болгон тилдин руханий лаззатын качырып, зикирден таптакыр алыстатат. Жийиркентип отуруп, тилибизди таптакыр унчуккус кылат.

Ооба, ар бир келген күнөө жүрөккө жабышып, аны карартып, карартып отуруп ыйман нурун чыгарып салганга чейин катыра баштайт. Ар бир күнөөнүн ичинде, башкача айтканда, ар бир күнөө кылган сайын «күфүрдүккө», башкача айтканда, каапырдыкка алып бара турган жол ачылат. Кылынган күнөө тезирээк истигфар (тообо кылуу) менен тезирээк жоюлбаса,

анда ал күнөө – кичинекей курт эмес, керек болсо абдан чоң жыланга айланып, жүрөгүндү ууга толтурат.

Мисалы, бир адам эч ким көрбөгөн жерде, абийирсиздик менен күнөө кылса, башкалар билбесин деп күнөөсүн жашыргысы келет. Күнөө кылынып жатканда эч ким көрбөгөн- дөй болгон, бирок ал жердеги периштелер менен арбактардын аны көрүшү, ал адамды абдан кыйын абалда калтырат. Кичине бир се- беп издеп таап, аларды жокко чыгаруу ар- зуусу пайда болот.

Дагы мисал, Жаханнамдын (Тозоктун) азабына алып бара турган өтө чоң күнөөнү кылган адам Жаханнамдагы коркунучтуу азапты уккан кезде күнөөсү үчүн истигфар айтып, азапка түшпөөнүн алдын албаса, анда ал Жаханнам жок эле болсо экен деп тилей баштайт. Жаханнам жок деген кичине эле бир себеп тапса болду – ал анан күнөө кылууга тайманбастан киришет.

Мисалы, парз намазды окубаган жана кулчулук милдетин аткарбаган жөнөкөй бир жумушчу адам жөнөкөй бир жетекчисинен жумуштагы жалкоолугу үчүн сөгүш алып, кыйналгандай эле ошол адам дайыма кайта-

лап – кайталап, буйруп турган Аллахтын койгон парздарына жалкоолук кылат. Жалкоолук кылганы үчүн азап чегээрин билип абдан кыйналат. Кыйналгандыктан ичинен минтип айтат: "Эх, аттиң, ушу кулчулук деген милдети жок эле болсочу" - деп тилек кылып, бул тилектен Аллахка душмандыгы ичинен күчөп, Аллахты жокко чыгарууну самайт. Эгер жүрөгүнө Аллах барбы же жокпу? – деген шек келсе, анык далил тапкандай ага жармашкысы келет. Ошентип өзүнө өтө чоң балакеттин каалгасы ачылат. Өтө эле жөнөкөй болгон кулчулук милдетин аткарбагандыктан азап чегээрине кыйналып, Аллахты жокко чыгарып, жокко чыгаруунун айынан өзүн миллион эсе катуу руханий кыйынчылыкка туш кылаарын, чиркейдин чакканынан качып жыландын чакканына туш болоорун ал бактысыз кайдан билсин. Жана дагы башкаларды **بَلَرَانْ عَلَى قُلُوبِهِمْ** - деген аяттын сыры ачылуусу үчүн жогорудагы үч мисалга салыштырыңыз.

ЭКИНЧИ АКЫЛМАНДУУЛУК

Тагдыр тууралуу жазылган жыйырма алтынчы сөздөгү, тагдыр сырына байланыштуу маселелерде айтылгандай, адамдар кырсыкка

же ооруга учураган кезде нааразы болуп арызданууга үч жактан акылары жок.

Биринчи жак: Өнөрчүлөрдүн өнөрчүсү болгон Аллах өнөрүнүн түрүн колдонуп, адамга «дене» аттуу көйнөк кийгизген. Адамды модель кылып жасап, «дене» аттуу көйнөктү моделдин үстүндө бычат, кесет, узартат, өзгөртөт жана өзүнүн сандаган ысымдарынын көркөм шоолаларын көрсөтөт. Шаафи деген ысымы ооруга шыпаа бергиси келип, ооруну каалагандай, Раззак деген ысымы да ачкалыкты талап кылат. Дагы башкалар...

مَالِكُ الْمَلِكِ يَتَصَرَّفُ فِي مُلْكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ

Экинчи жак: Өмүр кыйынчылыктар, оорулар менен тазаланып, толукталып, кубатталып, өсүп-өнүп, натыйжа берип, төрт тарабы түгөлдөнөт дагы, анан өзүнүн өмүрлүк милдетин ошентип аткарат. Болбосо жайлуу төшөктөгү кыйынчылыгы жок өмүр болсо, жалгыз гана жакшылыктын негизи барчылыкка караганда жалгыз гана жамандыктын негизи жок нерсеге жакын жана аны көздөй кетет.

Үчүнчү жак: Ушул дүйнө – тек гана сынак майданы жана кызмат кыла турган жер. Жыргал алуу, эмгек акы жана сый-урмат ала турган жер эмес. Ооба, бул дүйнө кызмат жана ибадат кыла турган жер. Анда, бизге келген оору жана балээлер эгер динибизге зыяны тийбесе, биз сабырдуу болсок, кыла турган кызматыбызга, ибадатыбызга куп жарашып, кубат берип, сооп таптырат. Дарт баскан чакта ар бир саатыңды бир күндүк ибадатка айланып бергендиктен, ага наалыбастан кайра шүгүр кылуу керек.

Ырас, ибадат эки түрдүү. Биринчиси, «мүсбет» (ачык түрдө), экинчиси, «менфи» (жашыруун). Мүсбет ибадаттар – бизге белгилүү болгон, күндө кылып жүргөн ибадаттар. Менфи ибадаттар болсо, белгисиз түрдөгү оорулар, кыйынчылык, балээлер. Башыңа кыйынчылык келген кезде адам өзүнүн алсыздыгын сезип Аллахка жалбарып, аны гана ойлоп, дили ага гана бурулуп чын ниеттен ыкластуу бир ибадатты кылган болот. Бул ибадатка рия (мактаныч) аралаша албайт, ошондуктан чын ыкластуу ибадат болот. Эгер сабыр кылса, кыйынчылыктын артындагы жакшылык сыйды ойлосо, шүгүр кылса, анда ар бир сааты бир күн ибадат

кылгандай жемиштүү болот. Кыска өмүрү узун бир өмүргө айланат. Керек болсо бир мүнөтү бир күн ибадатка айланган кээ бирөөлөр да бар. Менин бир акыреттик досум мухажир (көчмөн) Хафыз Ахмед аттуу бир адамдын коркунучтуу оорусун көп ойлоор элем. Кийин мага «аны куттуктагын, ар бир мүнөтү бир күн ибадат кылганга айланууда» - деген сөздөр жүрөгүмө аян болду. Чындыгында ал киши сабырдуу эле, шүтүр да кылчу.

ҮЧҮНЧҮ АКЫЛМАНДУУЛУК

Биринчи, экинчи сөздө баяндалгандай ар бир инсан өткөн өмүрүн ойлосо, жүрөгүнөн жана тилинен «Ах!» же «Ох!» деген сөздөр чыгат. Башкача айтканда, же өкүнүчкө батат же болбосо «Алхамдулиллах» - дейт. Өкүнүү деген, ал убактагы таткан лаззаттардан, жыргалдардан, айрылуудан келген кайгыдан пайда болот. Анткени лаззаттан айрылуу кайгы эмеспи. Кээде убактылуу бир лаззат дайыма бүтпөс кайгы алып келет. Ойлонуу болсо ал кайгыны тешип өтүп, өкүнүчтү агызып келет.

Ал эми мурдагы чеккен кыйынчылыктардын кетүүсүнөн пайда болгон руханий жана бүтпөс лаззат болсо, «Алхамдулиллах» - дедирет. Бул жаратылышынан бери болуп келген

мындай жагдай менен бирге кыйынчылыктардын натыйжасы катары эсептелген соопторду жана акыреттеги көрө турган сыйлыктарды бул дүйнөдөгү кыйынчылыктар аркылуу ала турганын жана бул кыска өмүрү кыйынчылыктар аркылуу узун боло турганын адам ойлосо, сабыр кылуусунан да шүгүр кылуусу артат.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ سُبُوَى الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ -

деп айтууга тийиш. «Кыйын кезең өтө узун» деген белгилүү бир сөз бар эмеспи. Анын сыңарын- дай кыйын кезең абдан узун. Бирок адаттагы адамдардын ойлогонундай кысталыштуу болгондугу үчүн узун эмес, тескерисинче, узун өмүр сыяктуу өтө маанилүү натыйжаларды бергени үчүн узун.

ТӨРТҮНЧҮ АКЫЛМАНДУУЛУК

Жыйырма биринчи сөздүн биринчи бөлүгүндө айтылгандай, эгер адам Аллахтын берген сабыр кубатын бекерден туш келди жумшабаса, ал кандай кыйынчылык келсе да ага каршы тура алат. Бирок кыялдагы ойлордун чабуулуна дуушар болуп, наадандыктын азгырыгына жана бул жалган дүйнөнү түбөлүк деп ойлогонунан улам, сабыр кубатын өткөн чакка жана келечекке жумшай баштагандыктан, азыркы келип турган кыйынчылыкка сабыры

жетпей, кейип-кепчип наалый баштайт. Наалыганда да жөн наалыбай, акысыз түрдө аша чапкандык менен кейип-кепчип, сабырсыздыктын айынан (Кудай сактасын) Аллахты адамдарга жамандап, акарат келтирет. Эгерде ал өткөн ар бир күн кыйынчылыктуу болсо, оордугу кетип, ырахаты калганын, азабынан арылып, лаззаты (жыргалчылыгы) калганын, кыстоосу кетип, сообу калганын ойлосо, анда буга кейип-кепчибей кайра шүгүр кылуусу керек. Аларга кабак чытып, капа болуунун ордуна сүйүү арноосу керек. Анткени ошол өткөн убактылуу өмүрү бул кыйынчылыктар аркылуу түбөлүккө айланып, түбөлүктүү дагы, бактылуу дагы болуп, бир өмүрдүн түрүнө айланды. Эгер билгиң келсе, өткөн-кеткен кыйынчылыктарды курулай ойлой берип, сабырыңдын бир канчасын ага чыгымдап коюшуң – анык аңкоолук.

Бирок, келечек күндөр али келе элек. Келечекте чеге турган балээлер же дарт азабын эмитен эле ойлоп, сабыр кылбай кейип-кепчүүң, акмакчылык. Эртең, бүрсүгүнү ач калам, суусуз калам деп, бүгүн үстү-үстүнө суу ичип, нан жеш кандай гана келесоолук? Дал ушул сыяктуу азырынча жок, келечектеги балээлерди, ооруларды ойлоп, эмитеден эле

капа тартып, азап чегип, сабырсыз болуу жана эч мажбурлугу болбосо деле өзүнө өзү зулумдук кылуу акмакчылыгы аша чапкандык болгондуктан, ал үчүн боор ачып, мээрим төгүү да ылайык нерсе эмес.

Корутунду: Шүгүр кылуу сыйлыкты көбөйткөн сыяктуу эле, нааразы болуу да балээлерди арбытат. Кейип-кепчүү деген мээрим кылууга ылайык эмес.

Биринчи дүйнөлүк согуштун алгачкы жылында Эрзурумга барган кезимде, менин бир сыйлуу кишим катуу ооруп, төшөктө экен деп уктум. Көргөнү барып, жанында отурсам, мага «Жаздыкка баш коюп жата албаганыма жүз күн болду» - деп муңканды. Менин боорум абдан ачып турдум эле, анан мага дароо ой келип, ага: «курдашым, кыйынчылыктуу жүз күнүң азыр кубанычка толгон жүз күнгө айланып отурат. Аларды ойлоп кейип-кепчибей, кайра шүгүр кыл. Келечек күндөр али алдыда. Кудайың, Раббин болгон Рахманур-рахиминдин Ырайымдуулугуна таянып, таяк жебей туруп ыйлаба, жок нерседен коркпо, жок эле нерсеге бар сүрөтүн тартпа. Ушул саатта эмне болууда, ошону ойло. Сенин сабырың, күч-кубатың бул саатка гана жетишээрлик.

Акылсыз бир аскер кол башчысына окшоп, душмандын оң канаты анын оң канатына чабуул койгон кезде, оң канаттын күчү өзүнө жетээрлик болсо да, негизги күч болгон ортодогу күчтү оңго, солго жиберет. Ошентип, негизги күч болгон ортолукту алсыратып алат. Муну түшүнө койгон душман эң жөнөкөй, бир азыраак күч менен борбордук күчтүн таш-талканын чыгарат. Сен буга окшобогун, курдашым. Бар күч-жигериңди жыйнап, ушул азыркы саатка каршы тургун. Аллахтын рахматын жана акыреттик сыйлыктарды жана бул кыска, жалган өмүрүңдүн түбөлүктүү узун өмүргө айланаарын ойло. Минтип кайгылуу арыздануунун ордуна кубанычтуу бир шүгүр кыл» - дедим. Ал ырахат ала кубанып, кабагын жазды да «Алхамду-лиллах, оорум ондон бирге түштү» - деди.

БЕШИНЧИ АКЫЛМАНДУУЛУК

Үч маселеден турат:

Биринчи маселе: Негизги кесепет жана зыяндуу кесепет бул – динге келген кайгы-касирет. Динге келген кесепеттен ар убакыт Аллахтын алдына келип жалбарып, ыйлоо керек. Бирок, башкача айтканда, динге келбеген кесепеттер акыйкат жагы-

нан алганда кесепет болуп эсептелбейт. Алардын кээ бирөөлөрү – Ырайымдуу Аллахтын эскертүүлөрү. Мисалы, чабан башка бирөөнүн жерине кирип кеткен койлоруна таш ыргытса, ал койлор да зыяндуу иштен бизди куткаруу үчүн бизге бир эскертүү го деп, моюн сунуу менен, ыраазы болуу менен кайтышат. Ошол сыяктуу **көзүбүз көрүп жүргөн көптөгөн кайгы-балээлер бар. Алардын көпчүлүгү бизге Аллахтын эскертүүсү же кандайдыр бир көздү ачтыруу үчүн таяк ургандай жана бир канчасы күнөө-лөрдүн кечирилүүсүнө себеп болуп, бир азы дагы наадандыктан ойготуп, адамзаттын алсыздыгын, күчсүздүгүн билдирип, кайрадан Аллахты эстөө болуп эсептелет.** Кесепет оорудан келсе, башта айтылгандай, бул түрдөгү кесепет кесепет эмес. Кайрадан бул – Раббибиздин бир сыйлоосу, күнөөлөрдөн арылтуу үчүн бизге келген мүмкүнчүлүк. **«Мөмөсү жетилген даракты силкигенде мөмөлөрү кандай түшсө, безгекке учураган адамдын калч-калч этип титирегени да, анын күнөөлөрүн ошондой төгөт»** - деген сөз хадисте бар.

Азрети Аюб Алейхиссалам жалбаруусунда өзүнүн жан ырахаты үчүн дуба кылчу

эмес. Тили менен зикир кылууга, жүрөк менен Кудай тууралуу ой жүгүртүүгө жаралар тоскоол болгондуктан ибадат кыла албай каламын деп шыпаа талап кылган. Биздин эң биринчи максатыбыз, бул күнөөлөрдөн улам пайда болгон ички руханий жараларыбыздын айыгышын тилеп, ал мунажатты окушубуз керек.

Сырткы материалдык ооруларыбыз үчүн болсо, качан гана ибадат кылууга тоскоол болгон убакта окушубуз керек. Бирок катуу наалып, нааразы болуу эмес, кайра чарасыздыгын сезип, чын көңүлдөн, ич жылытарлык көрүнүштө жардам сурап жалынып жалбаруу керек. **Ооба, биз Анын Тарбиялоочулугуна ыраазыбыз, андай болгон соң, Тарбиялоочулугунун каалап берген нерсесине кааниет кылуубуз керек.**

Берген кырсыктарына жана бешенебиз-ге жазылган тагдырына каршылык кылган- дай «ах, ох, эмнеден жаздым, кокуй» - деп нааразы болуп наалыганың – Анын жазган тагдырына каршы чыккандык, чексиз Ыра-йымдуулугуна акарат келтиргендик болот. «Тагдырга каршы чыккан башын тоо-ташка жараар, мээримге күнөө арткан мээримден куру калаар». Өч алам деп сынык кол менен

айбат кылса, колун андан бетер сынды- рып алгандай, кесепетке учураган адам наа- лып, кейип-кепчип, каршы болуп, санаага батып титиресе, кесепетти эки эсе кылып көбөйтүп алат.

Экинчи маселе: Материалдык кайгы-ка- сиреттерди чоң көргөн сайын чоңоё берет, кичине көрсөң кичиреет.

Мисалы, түнкүсүн адамдын көзүнө бир кыял элестейт. Ага көңүлүн бөлгөн сайын ал улам көөп, чоңоё берет. А көңүл бөлбөсө, жок болот. Чабуул койгон аарыларга тийиш- кен сайын, кайта алардын андан бетер кү- чөгөндөрү, тийишпесең тим болуп калган- дары сыяктуу материалдык кесепеттерге чоң назар менен көңүл бөлүп караган сайын чоңоё берет. Убайым тартып, сар-санаа болуудан улам ал келген кесепет денеден өтүп барып анан жүрөккө орношот. Ошентип руханий кесепетке айланат дагы, материалдык кесе- пет ага таянып, анан улангандан уланып кете берет.

Качан гана кырсыкка бешенемден деп ыраазы болуп, тобо кылып, кыйынчылыкка бел бууса, бир дарактын тамыры кесил- гендей материалдык кесепет дагы улам же-

ңилдейт, анын да тамыры кесилген сыяктуу куруйт да кетет. Бул акыйкатты ачык түшүндүрүү үчүн бир убакта мындай деген элем:

Ташта! Эй, бечара, ыйынды, балээге кыл тобокел.

Анткени ыйлай берсең, балээ үстүнө балээ, ката үстүнө ката, нагыз балээ экенин бил.

Эгер балээ бергенди тапкан болсоң, шаттык үстүнө шаттык, кубаныч үстүнө кубаныч берген балээ экенин бил.

Эгер таба албасан, бүткүл дүйнө муңзарга толо, азапка толо, балээ экенин бил,

Жер шары толо балээ башында бар туруп, эмне бакырасың, кичине бир балээден, кел, тобокел кыл.

Тобокел деп балакеттин бетине күл, ошондо ал да күлөөр.

Ал күлгөн сайын өзгөрөөр да, кичирээр.

Кандайча каршылашкан кас душмандын бетине күлүп карасаң,

Кастыгы достукка, ачуусу тамашага айланып душмандыгы кичирейип жок болот.

Балээге тобокел менен каршы чыгуу да ушул сыяктуу.

Үчүнчү маселе: Ар бир учурдун өзүнүн өкүмү бар. Ушул наадандык убактысындагы кыйынчылык да башкачараак. Кээ бир убактардагы жана кээ бир адамдардагы балээ – балээ эмес. Тескерисинче, Аллахтын жакшылыгы.

Мен ушул убактардагы ооруга учураган кээ бир шордууларды (бирок оорусу же көйгөйү динине тоскоол болбоо шарты менен) бактылуу деп билгенимден, аларга келген ооруларга, кыйынчылыктарга менин каршылыгым жок. Оорунун же балээнин аларга пайдасы бар экенин билгенимден боорум ачыбайт. Анткени дартка чалдыккан жаштардын жаныма кайсы бири келсе да, карасам берки өзүнө окшогон сак-саламаттуу жигиттерге салыштырганда булар аз да болсо дин милдетин аткарганга жана акырет үчүн мажбурлуктары бар экенин түшүндүм. Демек, алар үчүн келген оорулар кесепет эмес, кайрадан Аллахтын сыйлыгы экенине көзүм жетти. Анткени аларга келген оору алардын дүйнөлүк, убактылуу, өтө кыска өмүрүнө бир аз кыйынчылык келтирет. Бирок алардын тигил дүйнөлүк түбөлүк өмүрүнө

өтө чоң пайдасы тийип жатпайбы. Ибадат-тын да бир түрүн орундатып ала алышат. Эгер жакшы болуп кетсе, жаштык-мастыкка берилип жана замандын бузулган жолуна түшүп, албетте, ооруган кезиндеги жагдайын сактап кала албай, балким, алданып, бузулгандардын жолуна түшөт.

Сону

Аллах Таала өзүнүн чексиз кудуретин жана бүтпөс мээримин көрсөтүү үчүн адамга чексиз алсыздык жана кедейлик берип койгон.

Анан дагы чексиз ысымдарынын көркөмдүгүн көрсөтүү үчүн, адамды кай жагынан болбосун чексиз азап чектирип, кыйналткандай эле кай жагынан болбосун чексиз лаззат ала турган бир аппарат сыяктуу жараткан. Демек, адам бир аппарат сыяктуу. Бул аппаратта жүздөгөн шаймандар бар. Ар биринин кайгысы бөлөк, лаззаты бөлөк, милдети бөлөк, акысы да бөлөк. Бул учу кыйырсыз ааламды Аллах бир чоң адам сыяктуу кылып жаратып, өзүнүн бүткүл ысымдарын чагылыштырып койгон. Бул «чоң адам» деп аталган ааламдагы Аллахтын ысымдарынын чагылыштарын, «кичинекей аалам» деп аталган «адамдан» дагы толук чагылганын көрүүгө болот.

Мындагы ден-соолук, жыргал турмуш жана лаззат сыяктуу пайдалуу нерселер, сөзсүз, шүгүр кылдырып, анан ал аппаратты сансыз милдеттерин аткартууга үндөйт. Ошондо адам шүгүр деген фабрикага айланат. Ошол сыяктуу **кыйынчылыктар жана оорулар**

аркылуу кейитип, наалытып, тынчсыздантып турган кээ бир жабыр-жапа аркылуу ал аппараттын берки шаймандарын кыймылдатып, аракетке келтирет. Адамдын турпатына берилген алсыздык, дармансыздык жана кембагалдык сапатын ишке киргизет. Ошондо бардык шаймандар иштеп баштап, бир гана тил менен эмес, тескерисинче, миңдеген «шайман» сыяктуу мүчөлөрдүн тилдери менен суранышып, жалбарып жардам тилешет.

Ал мүчөлөр иштеп турса, алар аркылуу адам бөлөк-бөлөк калемдерди бириктирип кармап алган бир калем болот дагы, өмүрүнүн барагында же болбосо **Левх-и Мисалиде (Мисал Ааламында)** тагдырын жазат. Аллахтын ысымдарын даңазалоочу болуп жана эч кемчиликсиз Кудайлыгын даңазалаган поэмага айланып, ошентип анын өмүрүндөгү өз милдетин аяктайт.

**Рисале-и Нур китептерине абдан ашык болуп,
анан аларды окугандан кийин акылына
келген бир доктурга жазылган кат.**

Саламатсыңбы, эй, өз оорусуна дарман
издеген доктур, менин кымбаттуу азиз досум!

Сенин ысык сезимге толгон катыңды
алдым. Катыңда жазганыңдай, жан дүй-
нөңдүн ойгонуусун куттуктайм!

**Бүткүл жаратылган нерселердин ичи-
нен эң кымбаттуу нерсе бул өмүр экенди-
гин билгин. Көптөгөн милдеттердин ичи-
нен да эң кымбаттуусу – өмүргө кызмат кы-
луу. Ал эми өмүргө кызмат кылуунун ичи-
нен да эң кымбаттуусу - бул убактылуу өмүр-
дүн түбөлүк өмүргө айлануусу үчүн аракет кы-
луу.**

Өмүр эмнеси менен кымбат десең, ушул
өмүрдүн бүткүл кымбаттуулугу жана маанилүү-
лүгү тигил түбөлүк өмүргө эгилген үрөн жана
түбөлүк өмүрдүн башталышы же түпкү тамыры
болуусунда гана. Болбосо, түбөлүк өмүрүңдү
ууландырып жана буза тургандай коркунучта,
бул убактылуу өмүргө ач көздүк менен көзүң
тигип алданууң убактылуу чагылгандын жарк
эткен нерсесин асмандагы күндөн да артык
көргөн акмакка окшойт. Убактылуу нерсеге
алдануу – акмакчылык.

Эми кеп чын чынына келгенде, акыйкат-тын көзү менен карап көрсөк, башкаларга караганда чыныгы ооруга учургандар – көргөнүнө гана ишенген материалист жана кайдыгер доктурлар. Эгер алар Курандын касиеттүү дарыканасынан чыккан, бардык дартка даба болгон ыйман дарыларын алышса, өздөрүнүн ооруларын дагы, адамзаттын ооруларын дагы айыктыра алышат. Буюрса, сенин минтип акылыңа келгениң сенин жараңды айыктыргандай, сени дагы берки доктурлардын ооруларына бир керектүү дары кылаар.

Өзүң билет эмессиңби, **кайгыга баткан, үмүтсүз бир бейтаптын жанына басып, көңүлүн сурап коюу ага кээде миңдеген дары бергенден дагы катуу таасир тийгизет.** Бирок, азыркы убакта табигат баткагына батып алган атеист доктур болсо, аянычтуу абалда жаткан чарасыз оорулуунун абалын андан бетер оорлотууда. Буюрса, сенин минтип көзүңдүн ачылганы байкуш бечараларга, сени бир ак көңүл, жүзү жарык табыпка айлантаар.

Өмүр кыска, ал эми керектүү иштер абдан көп экенин да билээрсиң. Сен дагы мага окшоп башыңды тинтип, текшерип көрсөңчү.

Маалыматтын орду болгон башыңдан канчалык керексиз, пайдасыз, кымбатсыз, отундун үймөктөрү сыяктуу жараксыз абдан көп нерселерди табасың. Анткени мен тинтип көрдүм, өтө көп керексиз нерселерди таптым. Мурдагы окуган жаратылыш таануу ыкмаларын, орношуп калган философиялык маалыматтарды эми пайдалуу, нурдуу, жандуу кылуунун чарасын издештирүү керек. Сен дагы Аллахтан бир өзгөрүү сурасаңчы, сенин ой — пикириңдин бардыгын **Хаким-и Зүлжелалдын (Ар нерсени пайдалуу Жараткан Аллахтын)** эсебине айлантсын. Башыңдагы отундарга от берип, нурландырсын. Мурдагы керексиз ыкмалык билимдериң өтө керек, өтө кымбат Аллахты таануу билимине айлансын.

Зирек досум! Азыркы атеисттик ыкмалар, илим менен алпурушуп жүргөн адамдардын ичинен бирөө чыгып, ыйман нурларына жана Курандын сырларына ашыктык менен берилип, мен буларды окуганга муктажмын деген жагынан Хулуси Бейге окшоп, алдыңкы сапта жүрөрүн чын жүрөктөн каалар элем.

Бул жазылган «Сөздөр» сенин жан-денең менен дагы деле сүйлөшө алат. Ар бир «Сөздү» менден чыккан экен дебей, Курандын дал-

далчысынан сага келген кат деп бил. Курандын касиеттүү дарыканасынан чыккан, жазылган даяр рецепт деп түшүнгүн. Кайсы убакта болбосун ушулар менен отуруп, бирге маектешүү чөйрөсүн ач.

Качан кааласаң, мага кат жаз. Мен жооп жаза албай калсам таарынба. Анткени мурдатан катты аз жазам. Санай келсем үч жылдан бери өз инимден келген каттарга араң бир гана жолу жооп жаздым.

الْباقِي هُوَ الْباقِي

Саид Нурси

Ислам аалымы Саид Нурси ким болгон жана да анын “Рисале-и Нур” аттуу чыгармасы кандай жыйнак?

“Аалымдар пайгамбарлардын мураскорлору”- деп Пайгамбарыбыз (С.А.В.) өзүнүн ыйык хадисинде айткандай, аалым болуу оңойго турган иш эмес. Демек, аалымдар пайгамбарлардын мураскору катары акыйкатты жеткизүүдө да алардын жолун жолдошу зарыл. Мейли ал жол бороон-чапкындуу болсун, мейли түрмө, зындандарга толо болсун...

Бедиүззаман Саид Нурси да ушул ыйык жолду жолдоп, бүт өмүрүн исламга арнаган. Ошол замандын аалымдары тарабынан “бедиүззаман” б.а. теңдеши жок деген наамды ыйгарышы мунун ачык далили.

Саид Нурси 1876-жылы Түркиянын Битлис чөлкөмүндө Хизан районунун Нурс айылында жарык дүйнөгө келген. Ал жаштайынан зээндүү, сергек мүнөзү менен айырмаланып, Анадолу медресесинде жыйырма жылда алына турган билимди үч айда бүтүргөн. Бир-эки жылдын аралыгында арап тилин толугу менен үйрөнгөн. Ал 13-14 жашында медреседеги китептерден күн сайын өз алдынча эки жүз беттен окуп турган. Ошентип Саид токсон китеп-

ти жатка үйрөнүп, ар үч айда кайталап турчу экен. Бул жөнүндө Саид Нурси минтип айтат: “Аллахка мактоолор болсун, бул билимдин бардыгы Курандын түпкү маңызын, анын сырын түшүнүүгө жардам берди. Андан соң Куран мага билим булагына айланды.”

Ал он алты жашында гуманитардык жана табыгый так илимдерди толук үйрөнгөн. Мезгилдүү басмаларга тез-тез кайрылып, коомдун жана Ислам дүйнөсүнүн абалын талдап териштирип турган.

Бедиүззаман Саид Нурси биринчи дүйнөлүк согушта Осмон Империясынын кулоосуна күбө болуп, бүт өмүрүн мекен кызматына, Ислам дүйнөсү менен келечектеги бүткүл мусулмандардын ыйманын күчөтүп, аларды атеисттик идеяларынан сактап калууга арнаган.

Күндөрдүн биринде Саид Нурси гезиттен Англиянын министри Гладистондун “Куран мусулмандардын колунан чыкмайынча биз аларга чыныгы кожоюн боло албайбыз. Аны же жоготуш керек же мусулмандарды андан алыстатуу керек”- деп айткан сөзүн угуп калат.

Келечекте Ислам көптөгөн чабуулдарга, коркунучтарга дуушар болоорун сезип, “Куран бул өчпөгөн жана эч ким өчүрө албаган руха-

ний күн экенин дүйнөгө далилдейм жана көрсөтөм”- деген күчтүү бир ниет рухунда ойгонот.

Ошол убакта абалтан бери Ислам дүйнөсүнүн түркүгү, мусулмандардын сыймыгы болгон Осмон империясына ар тараптан чабуул жасалып, империянын борбору болгон Стамбул шаарларын бастырып кирет. Биринчи дүйнөлүк согуштун натыйжасында империянын кулоосунан пайдаланып, мусулмандарды бузууга, Ислам дүйнөсүн алсыздатууга аракет кылышты.

Мына ошондой аянычтуу убакытта Саид Нурси динсиздик күчүнө каршы мусулмандардын ыйманын күчөтүү, Исламды куткаруу үчүн 14 томдон турган Рисале-и Нур жыйнагын жазган.

Жыйынтыгында он төрт томдон турган Рисале-и Нур аттуу Ыйык Курандагы ыйман акыйкаттарын рационалдуу, объективдүү өңүттөн тастыктаган тафсир жазылат.

Бул тафсир коомдун бүткүл катмарына ылайык келип, Аллахты жана анын бир экендигин, акырет, бейиш, тозок, периштелерди позитивдик ыкма менен илимий, диний, логикалык жактан түшүндүрүп бере алат.

Динсиздик, атеисттик идеология өнүгүп өрчүп адамдарды адаштырууга багыттап турган оор абалда Рисале-и Нур алмаз кылычы сыяктуу болуп, бул чабуулдарга каршы күрөшүп, руханий атом бомбасы сыяктуу бузукулукка каршы турду.

Учурда «Рисале-и Нур» Түркиядагы бардык шаар-кыштак жана айылдарында жайылган. Көптөгөн окуу жайлар ачылып, ал жерлерде «Рисале-и Нурдун» жардамы менен орто мектептин окуучуларына акыл менен логикага негизделген ыйман, Кудай жана Куран тууралуу сабактар берилет. Европа жана Америкада, Араб өлкөлөрүндө, Борбор Азия, Малайзия, Индонезия, Австралия өңдүү өлкөлөрдө ачылган медреселерде «Рисале-и Нурду» түрк, англис, араб жана башка тилдерде окушууда. «Рисале-и Нур» жыйнагы сексенден ашык тилге которулган.

Бедиүззаман «Рисале-и Нурду» окуу жана изилдөө боюнча көптөгөн осуяттарды калтырган. Китептердин биринде ал мындай деп жазат: «Бедиүззаман» наамына (араб тилинде «замандын керемети» дегенди билдирет), мен татыктуу болбосом да, мага көп убакыттан бери ыйгарылган болчу. Ошондуктан бул наам «Рисале-и Нурдун» өзгөчө бир атына айланды. Бул

наам анын билдирүүчүсүнө убактылуу гана берилген. Азыр болсо, бул убактылуу наам анын чыныгы ээсине кайра берилди»...

Басууга кол коюлду 2011.
Форматы 70 х 100 1/32.
Офсет кагазы. №1 80г. Офсет басмасы.
Көлөмү 2,8 физ. басма табак.
Нускасы 500 даана.

Avrasyapress
Эркиндик 45. Тел: 0 (312) 66 53 72
www.avrasyapress.com
info@avrasyapress.com